

Det nationale reformprogram

Danmark 2015

KLAUSULERET INDTIL
FREDAG DEN 27. MARTS KL. 9.15

Indhold

1. Indledning	3
2. Den økonomiske ramme.....	5
3. De landespecifikke anbefalinger.....	9
3.1 Finanspolitik og udgiftsstyring	10
3.2 Øge inklusionen på arbejdsmarkedet og uddannelsesreformer	13
3.3 Fjerne barrierer for konkurrencen og reducere lovgivningsmæssige krav.....	25
4. De nationale mål i Europa 2020-strategien	31
4.1 Det nationale mål for beskæftigelse	32
4.2 Det nationale mål for forskning og udvikling.....	35
4.3 Det nationale mål for klima og energi.....	38
4.4 Det nationale mål for uddannelse.....	41
4.5 Det nationale mål for social inklusion	45
5. Grøn, økonomisk og social bæredygtighed.....	51
5.1 Grøn bæredygtighed.....	52
5.2 Økonomisk bæredygtighed.....	60
5.3 Social bæredygtighed.....	61
6. Institutionelle spørgsmål og interessentinddragelse	67

1. Indledning

Dansk økonomi er i gradvis bedring, med stigende BNP og fremgang i beskæftigelsen. De senere års omfattende reformindsats har medvirket til, at Danmark er godt rustet til at kunne hægte sig på det internationale opsving, efterhånden som det tager fat. Virksomhedernes konkurrenceevne er blevet styrket afgørende og husholdningernes økonomi er blevet sunde. Den økonomiske politik er tilrettelagt med henblik på at understøtte aktivitet og beskæftigelse mest muligt inden for de ansvarlige rammer, der blandt andet er givet ved Stabilitets- og Vækstpagten og Budgetloven.

Hvert forår i forbindelse med det europæiske semester, fremsender de enkelte EU-medlemslande årlige nationale reformprogrammer, som redegør for landenes strukturreformer. Der fremsendes ydermere de årlige nationale stabilitets- og konvergensprogrammer, der redegør for finanspolitikken.

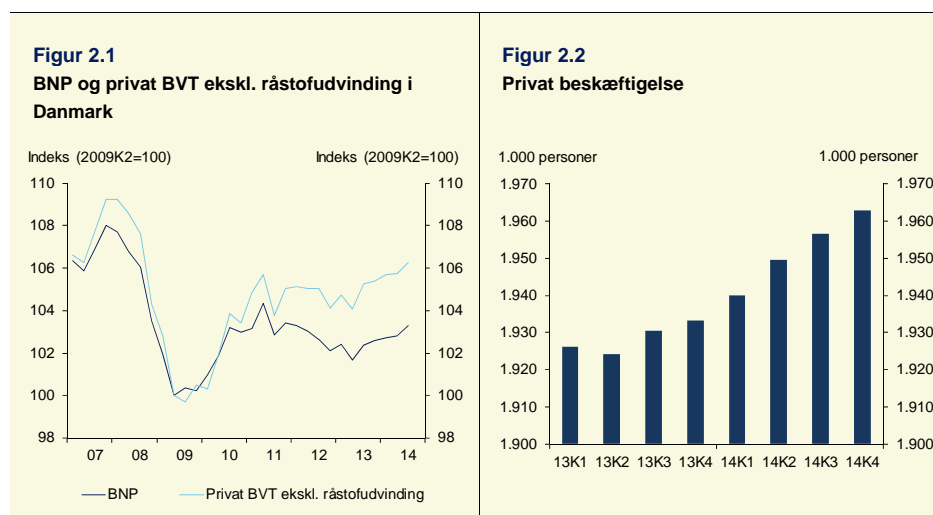
Danmarks nationale reformprogram redegør for de tiltag, som Danmark har taget for at efterleve de landespecifikke anbefalinger som opfølgning på det nationale reformprogram og konvergensprogrammet 2014. Der beskrives også den danske udmøntning af EU's vækststrategi (Europa 2020). Desuden præsenteres den overordnede økonomiske ramme for den danske økonomi, som er baseret på konvergensprogrammet for 2015. I dette års nationale reformprogram er der særligt fokus på implementeringen og foreløbige effektvurderinger af de seneste års reformindsats.

Strukturen i det nationale reformprogram for Danmark 2015 er som følger;

- Kapitel 2 beskriver den overordnede økonomiske ramme for Danmark, herunder den samfundsøkonomiske udvikling og finanspolitikken.
- Kapitel 3 redegør for de tiltag, som Danmark har taget og vil tage for at efterleve EU's landespecifikke anbefalinger til Danmark fra 2014.
- Kapitel 4 omhandler de tiltag, som Danmark har taget og vil tage for at bidrage til opfyldelsen af Europa 2020-strategiens fem overordnede mål.
- Kapitel 5 beskriver den danske strategi for grøn, økonomisk og social bæredygtighed.
- Kapitel 6 redegør for inddragelsen af Folketinget og interesseorganisationer.

2. Den økonomiske ramme

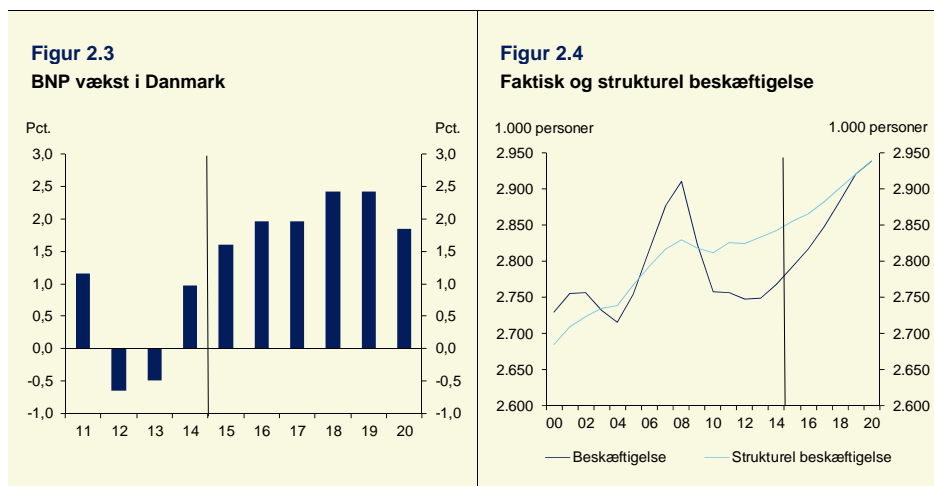
Konjunkturgenopretningen af dansk økonomi er godt undervejs med fremgang i BNP i over 1½ år. Produktionen steg støt i løbet af 2014, og for året som helhed var der en BNP-vækst på 1 pct., jf. figur 2.1. Fremgangen har været stærkere i den private sektor (ekskl. råstofudvinding), hvor BVT steg med 1,4 pct. i 2014. Det har skabt tydelig fremgang på arbejdsmarkedet. I den private sektor var der flere end 38.000 flere beskæftigede i 4. kvartal 2014 end i 2. kvartal 2013, hvor udviklingen vendte, jf. figur 2.2. Det svarer til en stigning på 2 pct. Ledigheden er endvidere reduceret fra 5,8 pct. i midten af 2013 til 4,9 pct. i starten af 2015.

Anm.: Beskæftigelsen i figur 1 er opgjort ekskl. orlov.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Genopretningen ventes at få mere fart i år og næste år. Henover årsskiftet og ind i 2015 er olieprisen og renterne faldet ekstraordinært, hvilket især kan styrke forbruget og dermed grundlaget for fremgang i dansk økonomi. Samlet set skønnes BNP-væksten at blive 1,6 pct. i år og 2,0 pct. næste år, jf. figur 2.3. Det er en opjustering på 0,2 pct. i år i forhold til vækstprognosen i *Økonomisk Redegørelse, december 2014*.

Dansk økonomi er i høj grad påvirket af udviklingen i udlandet. Udsigterne for dansk økonomi skal derfor ses i lyset af, at der er en bedring undervejs i den globale økonomi generelt, og særligt at genopretningen i euroområdet fortsætter. Afdæmpede lønstigninger og en gunstig produktivitetsudvikling i de seneste år understøtter desuden de danske virksomheders konkurrenceevne. Virksomhedernes konkurrenceevne understøttes også af skatte- og afgiftslettelser og andre initiativer, der forbedrer virksomhedernes rammevilkår, herunder *Vækstplan DK* og *Vækstpakke 2014*.

Anm.: Den strukturelle beskæftigelse er et beregnet skøn for beskæftigelsesniveauet i en normal konjunktursituation.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Der er dog fortsat ledige ressourcer i økonomien, og for 2015 skønnes et outputgab på omkring 2 pct. af BNP. I 2016 skønnes outputgabets udgøre 1½ pct. af BNP. Fremskrivningen i Danmarks Konvergensprogram 2015 er baseret på en gradvis genopretning af økonomien, således at outputgabets lukkes omkring 2019. Den langstrakte periode med et negativt outputgab skal ses i lyset af, at genopretningsperioder efter finansielle kriser typisk tager længe tid. Samlet skønnes konjunkturalnormaliseringen, den underliggende demografiske udvikling samt indfasningen af reformer at hæve beskæftigelsen med ca. 190.000 personer fra 2013 til 2020, hvoraf ca. 105.000 skyldes en stigning i den strukturelle beskæftigelse, jf. figur 2.4.¹ Det skal ses i lyset af reformindsatsen, jf. afsnit 4.1.

Den økonomiske politik tilrettelægges inden for rammerne af budgetloven og overholder EU's fælles regler, herunder Stabilitets- og Vækstpaktens underskudsgrænse for den faktiske saldo på 3 pct. af BNP. Danmark har nationalt fastsat sit mellemfristede mål for de offentlige finanser (MTO) til -½ pct. af BNP svarende til budgetlovens underskudsgrænse på ½ pct. af BNP. Budgetlovens grænse er fastlagt ud fra, at underskudsgrænsen som udgangspunkt sikrer, at den faktiske saldo i en normal lavkonjunktur med høj sandsynlighed kan overholde grænsen på 3 pct. af BNP.

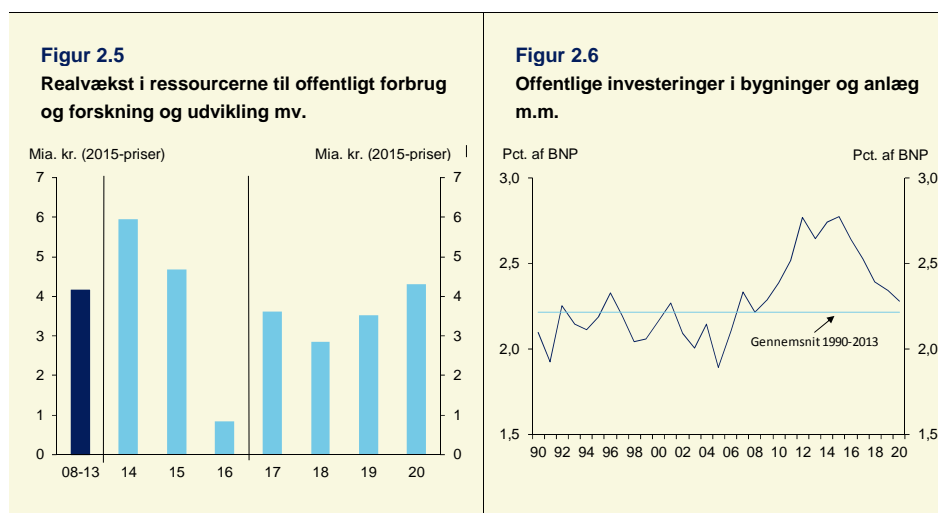
De centrale mellemfristede mål for finanspolitikken er, at der skal være mindst strukturel balance på de offentlige finanser i 2020, samt at den offentlige gæld skal holde en sikkerhedsafstand til grænsen på 60 pct. af BNP i Stabilitets- og Vækstpaktens. I takt med at den økonomiske fremgang tager fart, vil der i de kommende år være behov for gradvist at trække den

¹ Stigningen i beskæftigelsen på 190.000 personer fra 2013-20 er opgjort som antal personer. Omregnet til fuldtidspersoner drejer det sig om 166.000 personer, heraf 159.000 personer i privat beskæftigelse, jf. afsnit 4.1.

lempelige finanspolitik tilbage og dermed sikre, at finanspolitikken er symmetrisk henover konjunkturcyklen. Finanspolitikken tilrettelægges så afstanden til budgetlovens underskudsgrænse gradvist øges frem mod målet om strukturel balance i 2020..

Inden for den finanspolitiske ramme sikres en balanceret vækst i ressourcerne til den offentlige sektor, og de gennemførte reformer giver mulighed for, at udgifterne til offentligt forbrug og forskning og udvikling kan vokse med 3 mia. kr. årligt i 2014-20, *jf. figur 2.5*. Det offentlige investeringsniveau har været ekstraordinært højt under den økonomiske krise, hvilket isoleret har bidraget til at understøtte vækst og beskæftigelse. Der er frem mod 2020 planlagt et fortsat højt investeringsniveau, selvom dette gradvist reduceres som andel af BNP i takt med at den økonomiske vækst tager til, *jf. figur 2.6*.

Udgiftslofter understøtter, at de overordnede finanspolitiske mål indfries. Lofterne fastsættes af Folketinget og sætter bindende rammer for udgifterne i stat, kommuner og regioner. Tiltag til bedre økonomistyring og økonomiske sanktionsmekanismer skal sikre overholdelse af udgiftslofterne. De Økonomiske Råd vurderer løbende, om den økonomiske politik overholder målet for den strukturelle saldo, og om udgiftslofterne overholdes og er afstemt med de mellemfristede udsigter.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Ud over at sikre langsigtet finanspolitisk holdbarhed har den økonomiske politik fokus på at øge produktivitet og privat beskæftigelse gennem bedre rammevilkår for den private sektor og styrket konkurrence. På den baggrund blev der i Vækstplan DK udmeldt en målsætning om, at væksten frem mod 2020 via politiske initiativer skal forøges med i alt 40 mia. kr. svarende til et løft i BNP på 2 pct. Dertil kommer en målsætning om modernisering af den offentlige sektor, og derigennem at frigøre 12 mia. kr. (svarende til 0,6 pct. af BNP) frem mod 2020 til udvikling af den offentlige service. Regeringen er med de allerede gennemførte reformer godt i gang med at indfri vækstmålsætningen, *jf. Danmarks Konvergensprogram 2015*. Der følges løbende op på de opnåede mål, og reformarbejdet vil fortsætte i de kommende år.

3. De landespecifikke anbefalinger

Danmark modtog den 8. juli 2014, som led i det europæiske semester, Rådets udtalelse om Danmarks økonomiske politik på baggrund af konvergensprogrammet og det nationale reformprogram 2014. Danmark modtog i alt tre anbefalinger, *jf. boks 3.1*.

Boks 3.1

De landespecifikke anbefalinger for Danmark

Rådet anbefaler, at Danmark i perioden 2014-15 træffer foranstaltninger med henblik på at:

1. Efter korrektionen af det uforholdsmæssigt store underskud fortsætte med at føre en vækstfremmende finanspolitik og bevare en sund budgetstilling samt sikre fortsat opfyldelse af den mellemfristede budgetmålsætning i hele konvergensprogrammets løbetid.
2. Træffe yderligere foranstaltninger for at fremme beskæftigelsesegnheden for de personer, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. Forbedre uddannelsesresultaterne, navnlig hos de unge med indvandrerbaggrund, og effektivisere erhvervsuddannelserne. Lette overgangen fra uddannelse til arbejdsliv, herunder gennem mere udbredt arbejdspladslæring og flere praktikpladser.
3. Øge indsatsen for at fjerne adgangsbarriererne og reducere de lovgivningsmæssige krav med henblik på at øge konkurrencen i den indenlandske servicesektor, navnlig inden for detailhandel og bygge- og anlæg, som anbefalet af Produktivitetskommissionen.

Danmark har samlet set gjort fremskridt i forhold til at følge op på anbefalingerne. Det bekræftes af EU-kommissionens landerapport for Danmark offentliggjort i februar 2015. Heraf fremgår det, at Kommissionen vurderer, at Danmark fører en ansvarlig finanspolitik. Samtidig vurderer de, der er gjort nogle fremskridt i forhold til at forbedre beskæftigelsesegnheden for personer på kanten af arbejdsmarkedet. På den tredje anbefaling vurderer Kommissionen derimod kun at der er blevet gjort begrænset med fremskridt.

Anbefalinger er i stort omfang i overensstemmelse med målene for regeringens politik. Regeringen fører en ansvarlig økonomisk politik, som sikrer sunde offentlige finanser inden for rammerne af budgetloven. Reformen af arbejdsmarkedet og initiativer på uddannelsesområdet sigter blandt andet på at forbedre beskæftigelsesmulighederne for personer på kanten af arbejdsmarkedet, og på at få mere afkast af uddannelsessystemet. Og en række konkrete initiativer er taget for at øge konkurrencen i servicesektoren.

3.1 Finanspolitik og udgiftsstyring

Finanspolitikken har under krisen været tilrettelagt med henblik på at understøtte vækst og beskæftigelse mest muligt inden for de rammer, der er givet ved Stabilitets- og Vækstpagten, Finanspagten og den danske budgetlov. Den ansvarlige og balancerede linje i den økonomiske politik bidrager til den høje grad af tillid til den danske økonomi og dermed også til at understøtte det lave renteniveau.

Efter at have konsolideret de offentlige finanser i 2011-13 blev Danmarks EU-henstilling ophevet på ECOFIN-mødet i juni 2014. Danmark modtog henstillingen i juli 2010 som følge af udsigten til "uforholdsmæssigt store underskud". Ophævelsen afspejler, at EU-Kommissionen i forårsprognosen (2014) vurderede, at Danmark har bragt det offentlige underskud holdbart under grænsen på 3 pct. af BNP i 2013, hvilket var hovedkravet i henstillingen.

I Rådets udtalelse på baggrund af Danmarks Nationale Reformprogram for 2014 og Danmarks Konvergensprogram 2014 anbefales det, at *"Efter korrektionen af det uforholdsmæssigt store underskud [at] fortsætte med at føre en væksthæmmende finanspolitik og bevare en sund budgetstilling samt sikre fortsat opfyldelse af den mellemløstede budgetmålsætning i hele konvergensprogrammets løbetid."*

Finanspolitikken er afstemt konjunktursituationen

Selvom dansk økonomi er i fremgang, er der fortsat ledige ressourcer. Finans- og udgiftspolitikken har under den økonomiske krise været lempelig i et historisk perspektiv. Det gælder fortsat med den planlagte politik for 2015, som er tilrettelagt med henblik på at understøtte økonomien mest muligt inden for de finanspolitiske rammer. I takt med at den økonomiske fremgang ventes at tage yderligere fart, vil der være behov for gradvist at normalisere den lempelige finanspolitik. Det er navnlig i kraft af gennemførte reformer og en gradvis normalisering af det høje niveau for de offentlige investeringer, at der gøres fremskridt mod kravet om mindst strukturel balance i 2020, som er foreneligt med finanspolitisk holdbarhed.

Udviklingen i den faktiske saldo

Baseret på seneste skøn vurderes Danmark også i de kommende år at opfylde Stabilitet- og Vækstpagtens krav om faktiske offentlige underskud på højst 3 pct. af BNP, *jf. tabel 3.1 og Danmarks Konvergensprogram, marts 2015.*

Tabel 3.1
Faktisk og strukturel offentlig saldo, 2011-16

Pct. af BNP	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Faktisk saldo	-2,1	-3,7	-1,1	1,3	-1,6	-2,6
Faktisk saldo ekskl. midlertidige forhold ¹⁾	-2,1	-2,1	-3,0	-2,1	-2,3	-2,5
Strukturel saldo	-0,4	-0,8	-0,3	-0,8	-0,7	-0,5

1) De midlertidige forhold vedrører tilbagebetalingen af efterlønsbidrag i 2012 og særlige midlertidige indtægter i 2013-15 primært afledt af omlægningen af kapitalpensioner.

Kilde: *Danmarks Konvergensprogram*, marts 2015.

Danmarks Statistik har foreløbigt opgjort et faktisk offentligt overskud på 1,3 pct. af BNP i 2014, mens der forventes underskud på ca. 1¾ pct. af BNP i 2015 og ca. 2½ pct. af BNP i 2016. De skønnede offentlige underskud i 2015 og 2016 holder dermed en vis afstand til Stabilitets- og Vækstpagtens grænse på 3 pct. af BNP. Den faktiske offentlige saldo er i 2013-15 påvirket af en række midlertidige indtægter, herunder indtægter afledt af rabatordningen i forbindelse med omlægningen af eksisterende kapitalpensionsordninger. De forudsatte midlertidige indtægter forbedrer isoleret set de offentlige finanser med 1,9 pct. af BNP i 2013, 3,4 pct. i 2014 og 0,7 pct. af BNP i 2015.²

Med finanslovsforslaget for 2015 blev råderummet i finanspolitikken udnyttet fuldt ud med et strukturelt underskud på ½ pct. af BNP svarende til grænsen i budgetloven, der er sammenfaldende med Danmarks nationalt fastsatte mellemfristede strukturelle saldomål (MTO). Det faktiske underskud blev samtidig skønnet til 3 pct. af BNP i 2015. Efter fremlæggelsen af finanslovsforslaget (i august 2014) pegede en række nøgletal i retning af svækkede vækstudsigt og dermed større faktisk underskud. Med henblik på at sikre en vis afstand til Stabilitets- og Vækstpagtens underskudsgrænse indgik regeringen derfor i oktober 2014 en aftale om pensionspakken, der isoleret set skønnes at forbedre den faktiske saldo med ca. 15 mia. kr. i 2015 (svarende til ¾ pct. af BNP), og som samtidig ikke dæmper den økonomiske aktivitet. De midlertidige indtægter fra pensionspakken kan henføres til, at muligheden for at omlægge kapitalpensioner forlænges til at omfatte 2015, og at alle over 60 år kan få deres pensionsopsparing i Lønmodtagernes Dyrtdsfond (LD) udbetalt i 2015 med en skatterabat.

I 2016 – hvor der skønnes et underskud på 2,6 pct. af BNP – er den faktiske offentlige saldo stort set ikke påvirket af engangsforhold. Finanspolitikken i 2016 fastlægges først endeligt i forbindelse med finansloven for 2016. Vurderingen af de offentlige finanser i 2016 er derfor i et vist omfang baseret på beregningstekniske antagelser.

Udviklingen i den strukturelle saldo og det mellemfristede saldomål

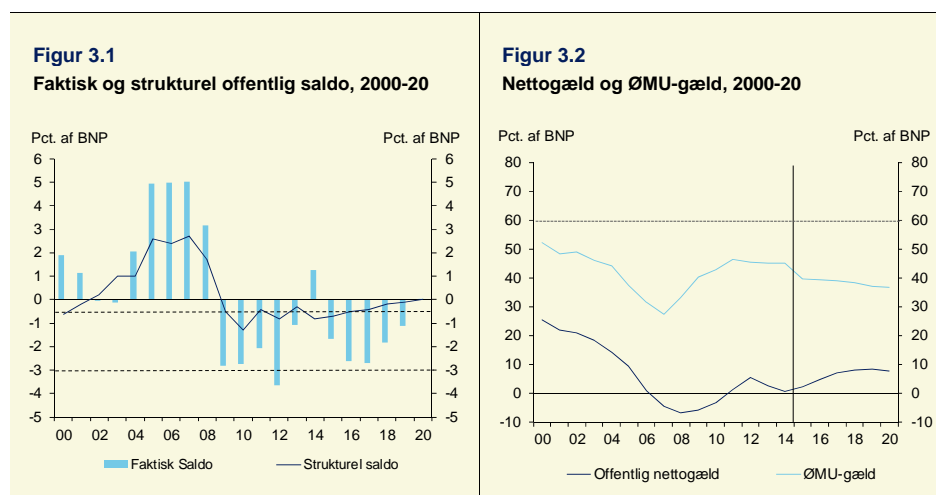
I 2014 skønnes det strukturelle underskud at udgøre 0,8 pct. af BNP, mens de aktuelle skøn for 2015 og 2016 indebærer strukturelle underskud på henholdsvis 0,7 og 0,5 pct. af BNP. Finanspolitikken planlægges inden for rammerne af budgetloven, herunder den strukturelle underskudsgrænse på ½ pct. af BNP. Underskudsgrænsen gælder i udgangspunktet for det skønnede strukturelle underskud i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforslaget for et givet finansår. Det betyder dog ikke, at der i perioden efter fremlæggelsen af finanslovsforslaget kan gennemføres politiske beslutninger, som svækker den strukturelle saldo ud over budgetlovens underskudsgrænse.

² Den faktiske saldo er i 2013-15 påvirket af visse ekstraordinære indtægter, som udgøres af midlertidige indtægter fra omlægning af indestående på kapitalpensionsordninger (28½ mia. kr. i 2013, 60 mia. kr. i 2014 og 6 mia. kr. i 2015) samt fremrykkede ordinære indtægter fra kapitalpensionsafgiften (5¼ mia. kr. i 2013 og 2¼ mia. kr. i 2014), som følge af at personer over 60 år i højere grad vælger at få udbetalt kapitalpensionen i 2014 og 2015, hvor skattebetalingen er lavere. Fremrykningen forudsættes at ske ligeligt fra 2015-19. Hertil kommer forventede indtægter fra beskatningen af udbetalte midler fra LD på knap 9 mia. kr. i 2015. I 2013 og 2014 forventes desuden midlertidige indtægter fra pensionsafkastskatten på 2 mia. kr. knyttet til omtægnning af gennemsnitsrenteprodukter.

Ved fremsættelsen af finanslovsforslaget for 2015 (i august 2014) var den strukturelle saldo i 2015 på linje med rammerne i budgetloven. Det aktuelt lidt højere skøn for de strukturelle underskud i 2015 er ikke udtryk for diskretionære politikændringer siden finanslovsforslaget for 2015, idet opjusteringen afspejler ændrede skøn og ikke er en følge af politiske beslutninger, og desuden skal ses i lyset af den usikkerhed, der er forbundet med opgørelse af den strukturelle saldo.

I perioden 2017-20 indebærer den mellemfristede fremskrivning en vis margin i forhold til budgetlovens grænse for strukturelle underskud, *jf. Danmarks Konvergensprogram 2015*. Samtidig ventes den forudsatte normalisering af konjunkturerne gradvist at reducere det faktiske underskud frem mod 2020, *jf. figur 3.1*.

Den forudsatte finanspolitik indebærer desuden, at ØMU-gælden holder en bred sikkerhedsmargen til Stabilitets- og Vækstpagtens gældsgrænse på 60 pct. af BNP, *jf. figur 3.2*.

Anm: De vandrette stiplede linjer i figur 3.1 viser budgetlovens grænse på ½ pct. af BNP for det strukturelle underskud ifølge budgetloven (der er sammenfaldende med Danmarks MTO) og Stabilitets- og Vækstpagtens grænse for det faktiske underskud på 3 pct. af BNP. Den stiplede linje i figur 3.2 angiver Stabilitets- og Vækstpagtens grænse for ØMU-gælden på 60 pct. af BNP.

Kilde: *Danmarks Konvergensprogram*, marts 2015.

Budgetlov og udgiftslofter

En ansvarlig økonomisk politik er afgørende for at fastholde tilliden til finanspolitikken og skabe grundlag for balance og fremtidig vækst i dansk økonomi. Med den budgetlov, som blev vedtaget af et meget bredt flertal i Folketinget i 2012, er de finanspolitiske rammer i Danmark styrket.

Med budgetloven er der indført en budgetbalanceregulering, som indebærer, at det årlige strukturelle offentlige underskud højst må udgøre ½ pct. af BNP, som er sammenfaldende med Danmarks MTO. Budgetlovens underskudsgrænse gælder i udgangspunktet ved fremsættelsen af finanslovsforslaget for et givet år. På baggrund af de hensyn, der ligger bag bestem-

melserne i budgetloven, må der i perioden efter fremsættelsen af finanslovforslaget ikke gennemføres tiltag med væsentlige negative konsekvenser for den strukturelle saldo i det pågældende finansår.

Budgetloven indebærer også en styrkelse af udgiftsstyringen, idet der med virkning fra 2014 indføres bindende og flerårige udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Det bidrager til at sikre, at der grundlæggende er troværdig finansiering af de offentlige udgifter. For nuværende er der ved lov fastsat udgiftslofter for perioden 2014-18.

Overholdelse af udgiftslofterne understøttes af økonomiske sanktioner, der for kommuner og regioner omfatter en reduktion af det statslige bloktilskud, hvis de indgåede økonomiaftaler og vedtagne budgetter ikke overholdes. Samtidig gælder, at hvis det statslige udgiftsloft overskrides i et givet år, så skal udgiftsloftet for det efterfølgende år som udgangspunkt reduceres tilsvarende, *jf. også Danmarks Konvergensprogram 2014 (boks 6.2)*.

Udgiftsskred på det kommunale område var en af de væsentligste årsager til, at væksten i det offentlige forbrug i 90'erne og 00'erne blev højere end planlagt. De senere års brud med tendensen til overforbrug i kommunerne tyder på, at de nye styringsmekanismer – med mulighed for økonomiske sanktioner – har haft en understøttende effekt for budgetoverholdelsen.

På baggrund af de seneste skøn for de statslige udgifter i 2014 og foreløbige regnskabsoplysninger om udgifterne i kommuner og regioner vurderes udgiftslofterne at kunne overholdes i 2014.

Udgiftslofterne i 2015 vurderes ligeledes overholdt med udgangspunkt i den statslige budgettering på finansloven for 2015 og de nuværende oplysninger om de kommunale og regionale budgetter i 2015.

3.2 Øge inklusionen på arbejdsmarkedet og uddannelsesreformer

I Rådets udtalelse om Danmarks nationale reformprogram for 2014 og konvergensprogram for 2014 anbefales det, at Danmark i perioden 2014-15 *"træffer yderligere foranstaltninger for at fremme beskæftigelsesegnetheden for de personer, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. Forbedre uddannelsesresultaterne, navnlig hos de unge med indvandrerbaggrund, og effektivisere erhvervsuddannelserne. Lette overgangen fra uddannelse til arbejdsliv, herunder gennem mere udbredt arbejdspladslæring og flere praktikpladser."*

Beskæftigelsesindsatsen skal understøtte, at Danmark har et velfungerende og fleksibelt arbejdsmarked med lav strukturel arbejdsløshed og høj beskæftigelse. Udgangspunktet for regeringens beskæftigelsespolitik er derfor, at ledige skal møde et beskæftigelsessystem, der sætter den enkelte i centrum og ruste dem bedre til job og varig beskæftigelse. Samtidig skal virksomhederne sikres adgang til kvalificerede medarbejdere, idet beskæftigelsessystemet skal have fokus på virksomhedernes behov for arbejdskraft og reel jobformidling.

Viden og uddannelse er grundlag for fremtidens velstand, og det går fremad med at nå målsætningerne om et højt uddannelsesniveau. Regeringen arbejder for at sikre fagligt stærke uddannelser af høj kvalitet og relevans i forhold til beskæftigelse, så uddannelserne bidrager aktivt til vækst, produktivitet og velstand i Danmark. Derfor har regeringen iværksat en reform af folkeskolen, der skal sikre et fagligt løft af alle elever, og igangsat en reform af erhvervsuddannelserne, der skal sikre, at flere unge tager en erhvervsuddannelse, blandt andet ved at styrke kvaliteten i erhvervsuddannelser. Regeringen har ydermere præsenteret et udspil om de gymnasiale uddannelser, som skal gøre gymnasiet endnu bedre til at klæde de unge på til at tage en videregående uddannelse.

3.2.1 Regeringens tiltag på beskæftigelsesområdet

Reformen af førtidspension og fleksjob

Det grundlæggende formål med reformen af førtidspension og fleksjobordningen er, at flest muligt skal i arbejde og forsørge sig selv. Adgangen til førtidspension begrænses for personer under 40 år, og der er fokus på, at borgere får hjælp til at få et liv med uddannelse og beskæftigelse frem for at få tilkendt førtidspension.

Målgruppen for reformen er mennesker med komplekse problemer, hvor sociale, beskæftigelses- og sundhedsmæssige udfordringer skaber barrierer i forhold til arbejdsmarkedet, og hvor en manglende tværfaglig indsats betyder, at de er i risiko for at ende på førtidspension. Der etableres med reformen rehabiliteringsteams i hver af landets kommuner bestående af en tværfaglig gruppe af sagsbehandlere, som skal sikre, at borgere med risiko for at ende på førtidspension får en individuel og helhedsorienteret indsats i form af et ressourceforløb. Der er i et ressourceforløb fokus på at udvikle arbejdsevnen hos den enkelte borger samt at understøtte borgeren i at håndtere evt. sociale, beskæftigelses- eller helbredsmæssige udfordringer, med det sigte, at borgeren kommer i arbejde.

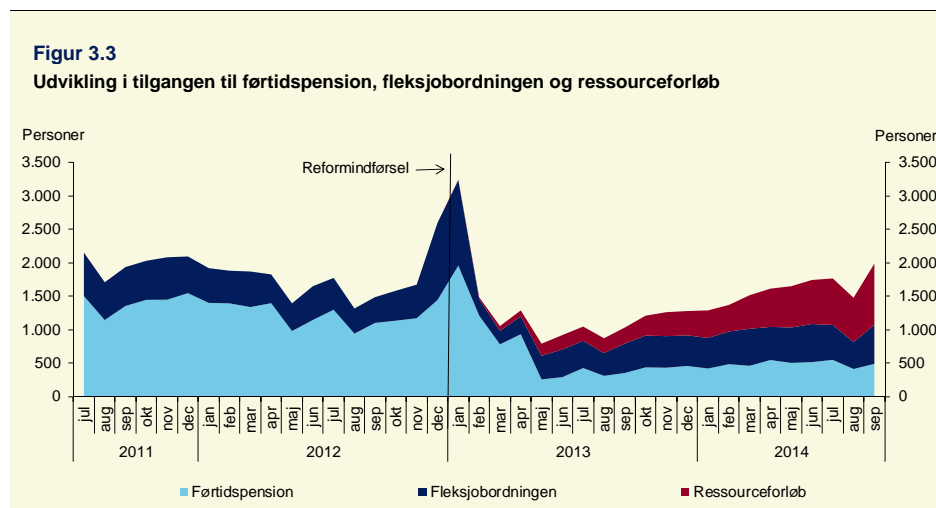
Samtidig er fleksjobordningen med reformen gjort mere rummelig og målrettet til personer med en meget begrænset arbejdsevne. Det offentlige tilskud til ordningen er lagt om, og fleksjob er som udgangspunkt blevet midlertidige.

Reform af førtidspension og fleksjob trådte i kraft d. 1. januar 2013. Kommunerne arbejder efter reformen og har i vid udstrækning taget intentionerne bag reformen til sig. Reformens organisatoriske rammer er således på plads, og der er oprettet rehabiliteringsteams i alle kommuner. Herudover synes samarbejdet mellem kommuner og det regionale sundhedssystem om sundhedsfaglig vurdering og rådgivning i relation til rehabiliteringsteamet at være forholdsvist velfungerende. Fra centralt hold er der fokus på at understøtte kommunernes arbejde med at udvikle det tværfaglige samarbejde, som er afgørende for indsatsen i ressourceforløb.

Tilgangen til førtidspension er faldet markant, siden reformen af førtidspension og fleksjob trådte i kraft, og antallet af nye tilkendelser ligger nu på ca. 450 personer om måneden, hvilket er godt en halvering af tilgangen før reformen.

Tilgangen til fleksjobordningen er marginalt større, end før reformen trådte i kraft, og har i andet halvår af 2014 ligget på godt 500 personer om måneden. Tilgangen til ressourceforløb

har således været stigende, siden reformen trådte i kraft. I september 2014 blev der påbegyndt 924 ressourceforløb. Der har siden reformens ikrafttræden således været en jævn bevægelse væk fra passiv forsørgelse på førtidspension over mod mere aktive indsatser i form af fleksjob og ressourceforløb.

Kilde: Jobindsats.dk.

Der var i september 2014 knap 17.000 personer ansat i fleksjob efter den nye ordning. Reformen har bevirket, at der bliver oprettet mange fleksjob på få timer om ugen. 6 ud af 10 fleksjob, som er oprettet, efter reformen er trådt i kraft, er på 10 timer om ugen eller derunder. Der er således omkring 10.000 personer ansat i de nye mini-fleksjob. Siden januar 2013 er der kommet omkring 5.000 flere fuldtidspersoner i fleksjob. Mange mennesker, der tidligere var henvist til passiv offentlig forsørgelse, er nu i gang på arbejdsmarkedet.

Med reformen af førtidspension og fleksjob er der indført mange nye fleksjob på få timer, som særligt giver flere personer med en lille arbejdsevne, herunder personer med handicap, bedre muligheder end tidligere for at finde plads på arbejdsmarkedet, *jf. boks 3.2*.

Samtidig er der indført en bedre aktiv indsats i form af en koordineret tværfaglig sagsbehandling til personer, der har udfordringer ud over ledighed, som vanskeliggør deres vej i job eller uddannelse. Det er bl.a. sket ved indførelsen af koordinerende sagsbehandlere og via en systematisk tværfaglig afklaring af borgeren i de nye rehabiliteringsteams, som også indstiller, hvilken indsats borgeren skal tilbydes. Fælles for reformerne er endvidere øget brug af mentorstøtte i indsatsen.

Boks 3.2**Indsatsen vedrørende personer med handicap**

Beskæftigelsesandelen for personer med handicap ligger væsentligt under niveauet for personer uden handicap. Knap 43 pct. af personer med handicap (16-64 årige) var således i beskæftigelse i 2014, mens over 75 pct. af den samlede befolkning (20-64 år) var i beskæftigelse, jf. også afsnit 4.1. Beskæftigelsesandelen er særligt lav blandt personer med større handicap og blandt personer med en psykisk lidelse som væsentligste handicap. Denne forskel i beskæftigelsesandel har været nogenlunde konstant i en årrække. Mellem 2002 og 2014 har der således ikke været nogen klar forskel på udviklingen i beskæftigelsesandelen mellem personer med og uden handicap, jf. SFI, *Handicap og Beskæftigelse*, februar 2015.

I regeringens handicappolitiske handlingsplan fra 2013 er udgangspunktet, at et aktivt arbejdsliv er med til at understøtte inklusion, ligeværd og selvbestemmelse for alle mennesker. Samtidig er et mangfoldigt og rummeligt arbejdsmarked med til at skabe ligeværdige fællesskaber og dermed understøtte respekt for forskellighed og ligebehandling i samfundet. For personer med handicap vil beskæftigelse ofte være en vigtig vej til at deltage i og bidrage til samfundslivet på lige fod med andre. Det gælder også, hvis arbejdsevnen af den ene eller den anden grund er begrænset - for selv en begrænset arbejdsevne er af stor værdi, både for samfundet og for den enkelte. Derfor ønsker regeringen at øge arbejdsmarkedstilknytningen for personer med handicap.

Denne målsætning understøttes af regeringens reformer af beskæftigelsesområdet. Som en del af reformen om fleksjob og førtidspension er der oprettet kommunale rehabiliteringsteams, der skal sikre en bedre koordinering af den kommunale indsats, hvilket særligt vil komme personer med komplekse problemer til gode, herunder personer med handicap. Samtidig er det med reformen blevet muligt at oprette fleksjob på få timer om ugen. Ydermere er der afsat puljemidler til at understøtte arbejdsmarkedstilknytning til personer med handicap, blandt andet til at udvikle og afprøve metoder, der skal hjælpe personer med læse- og skrivevanskeligheder i beskæftigelse.

Kilde: SFI, *Handicap og Beskæftigelse*, februar 2015 og Regeringens handicappolitiske handlingsplan, 2013.

Reform af kontanthjælpssystemet

Målet med kontanthjælpsreformen er, at unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, som modtager offentlig forsørgelsesydelse, hurtigst muligt kommer i uddannelse, og at unge med en erhvervskompetencegivende uddannelse og voksne (personer fyldt 30 år), som modtager kontanthjælp, kommer i job. Unge skal med reformen ikke længe mere modtage kontanthjælp, men derimod en lavere ydelse – uddannelseshjælp - som er på niveau med SU (Statens Uddannelsesstøtte). Det understøtter målet om uddannelse.

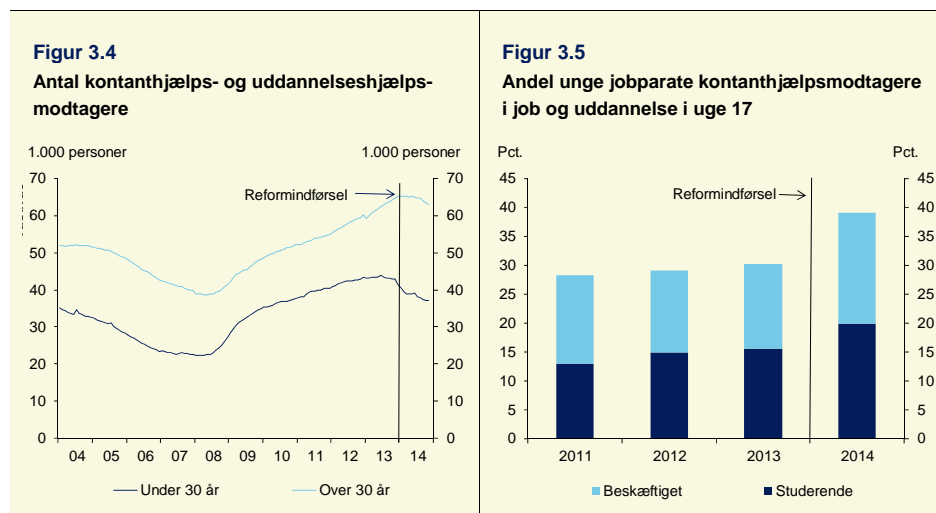
Med kontanthjælpsreformen skal indsatsen igangsættes tidligt, den skal være kontinuerlig og tage udgangspunkt i den enkeltes udfordringer og ressourcer. For ressourcestærke uddannelseshjælpsmodtagere og kontanthjælpsmodtagere indføres således en nytteindsats, hvor der skal udføres samfundsnyttige opgaver hos offentlige arbejdsgivere. Uddannelsesparate unge kan fx få tilbud om for-forløb på en uddannelsesinstitution (Brobygning til uddannelse), løntilskud eller virksomhedspraktik. De mere udsatte unge og voksne (dvs. de, der ikke umiddelbart kan påbegynde en uddannelse eller et job på grund af fx helbredsproblemer mv.) skal have en helhedsorienteret indsats, der kan bringe dem tættere på uddannelse og/eller job. Indsatsen skal koordineres på tværs af forvaltninger og tage udgangspunkt i den enkeltes behov. Alle udsatte får ret til en koordinerende sagsbehandler, og indsatsen kan fx indeholde tilbud om virksomhedspraktik eller mentorstøtte.

Kontanthjælpsreformen trådte delvist i kraft den 1. januar 2014. Kommunerne arbejder efter reformens intentioner og er i gang med at etablere tilbud, der understøtter en målrettet, tidlig og kontinuerlig indsats for den enkelte. Beskæftigelsesministeriet har igangsat flere forsøg og projekter, der skal understøtte implementeringen af kontanthjælpsreformen i kommunerne. Kommunerne viser generelt interesse i at ansøge om midler til at deltage i forsøg og projekter, der kan udvikle de rette tilbud til uddannelses- og kontanthjælpsmodtagere.

Der foreligger endnu ikke deciderede effektmålinger af kontanthjælpsreformen. Beskæftigelsesministeriet har igangsat en evaluering af implementeringen af reformen, der forventes færdig april 2015.

Antallet af kontanthjælpsmodtagere og uddannelseshjælpsmodtagere er stagneret og siden faldet i perioden efter reformens ikrafttræden, *jf. figur 3.4*.

Sammenlignes, hvor mange der var i uddannelse eller beskæftigelse i uge 25 blandt dem, der var på kontanthjælp i den sidste uge af året før, dvs. i hhv. 2011, 2012 og 2013, lader det til, der er kommet flere i uddannelse og job efter reformens indførelse, *jf. figur 3.5*. Der er i sammenligningen ikke taget højde for konjunktursituationen i de pågældende år. Det tegner et foreløbigt billede af, at den helt centrale politiske intention med reformen, nemlig at unge skal i uddannelse eller arbejde frem for passiv forsørgelse, er lykkedes.

Anm.: Figur 3.5 viser den andel af ledige 16-29-årige arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere, som er kommet i beskæftigelse eller uddannelse frem mod uge 17 (april måned) i det pågældende år, men som var ledige i december året før. Der knytter sig en vis usikkerhed til opgørelsen blandt andet på grund af usikkerhed i dateringen af lønmodtagerbeskæftigelsen inden for de enkelte måneder. Opgørelsen er baseret på arbejdsmarkedsstatus i en specifik uge i april måned. Anvendes et mere restriktivt afgangskriterium, der kræver 5 ugers sammenhængende SU eller beskæftigelse, er det lidt færre, der overgår til SU eller beskæftigelse, men der er fortsat klare tegn på, at afgangsraten i 2014 er højere end i de forudgående år.

Kilde: Jobindsats.dk og egne beregninger på DREAM-databasen.

Beskæftigelsesministeriet har udarbejdet en foreløbig effektevaluering af ungeinitiativerne i kontanthjælpsreformen på baggrund af data fra indfasningsperioden januar 2014 til maj 2014. Resultaterne indikerer, at kontanthjælpsreformen har øget tilgangen til uddannelse og beskæftigelse for unge under 30 år, *jf. boks 3.3*.

Boks 3.3

Foreløbig effektanalyse af kontanthjælpsreformen for unge under 30 år

Den foreløbige effektanalyse af nye kontanthjælpsmodtagere i januar 2013 sammenlignet med nye unge uddannelseshjælps- og kontanthjælpsmodtagere i januar 2014 peger på, at kontanthjælpsreformen har haft en positiv, signifikant effekt på både uddannelses- og beskæftigelsesgraden for unge 25-29 årige, der er tilgået uddannelses- og kontanthjælp i januar 2014, *jf. tabel a*. Disse effektestimater tager højde for eventuelle konjunkturudsving, der har været i perioden, og forskelle i baggrundsvariable blandt ydelsesmodtagerne.

Effektanalysen viser desuden, at der er en positiv signifikant effekt på både uddannelses- og beskæftigelsesgraden for samtlige (dvs. både nye og nuværende) unge uddannelseshjælps- og kontanthjælpsmodtagere i januar 2014, *jf. tabel a*. Analysen viser bl.a., at som følge af reformen øges beskæftigelsesgraden med 3,38 pct.point og uddannelsesgraden med 4,67 pct.point for nye ydelsesmodtagere 5 måneder efter starten på ydelsen. Det skal ses i forhold til, at både uddannelsesgraden og beskæftigelsesgraden begge var 13 pct. for personer mellem 25 og 29 år der er tilgået kontanthjælp januar 2014. Med andre ord viser analysen, at den gennemsnitlige uddannelses- og beskæftigelsesgrad for unge kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere er omkring 1/3 højere alene som følge af reformen.

Tabel a

Reformeffekter af kontanthjælpsreformen på baggrund af unge kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere i januar 2014

	Beskæftigelsesgrad	Uddannelsesgrad	Selvforsørgelsesgrad
pct.			
Nye modtagere	3,38	4,67	0,93
Alle unge modtagere	1,85	4,08	0,99

Anm.: Signifikante variable er markeret med kursiv. Graderne er beregnet fra tilgangen til kontanthjælp frem til og med førstkommande maj.

Kilde: DREAM, UNI-C og egne beregninger.

Reform af sygedagpengesystemet

Det er hovedformålet med sygedagpengereformen, at sygemeldte skal hurtigere tilbage på arbejdsmarkedet ved hjælp af en tidligere og mere virksomhedsrettet indsats og derved undgå langvarigt fravær og ledighed. Det er samtidig centralt i reformen, at ingen sygemeldte må risikere at stå uden offentlig forsørgelse.

Sygedagpengereformen er trådt i kraft i to faser.

Første fase trådte i kraft pr. 1. juli 2014. Heri indgår følgende elementer: Tidspunktet for vurdering af, om sygedagpengene kan forlænges, er fremrykket til efter 22 uger, mod 52 uger hidtil. Sygemeldte, som ikke kan få forlænget deres sygedagpenge, har med sygedagpenge-

reformen fået mulighed for at komme i et jobafklaringsforløb med en tværfaglig indsats. I et jobafklaringsforløb får den sygemeldte en ydelse (ressourceforløbsydelse), der er lavere end sygedagpenge. Der er i første del af reformen desuden indført en ny forlængelsesregel ved livstruende, alvorlig sygdom.

Anden fase af reformen er trådt i kraft 5. januar 2015. Heri indgår en væsentlig omlægning af indsatsen på sygedagpengeområdet. Der indføres en ny model for visitation af og opfølgning på sygemeldte. Det betyder bl.a., at sygemeldte med komplekse problemer og behov for en tværfaglig indsats skal have deres sag behandlet i det kommunale rehabiliteringsteam. Der indgår i reformens anden fase desuden en styrkelse af den virksomhedsrettede indsats for sygedagpengemodtagere. Der indføres i den forbindelse bl.a. mulighed for fast track, hvor virksomheder og sygemeldte kan anmode kommunen om at iværksætte en ekstraordinær tidlig indsats i sygefraværssager med et forventet sygefravær på over 8 uger. Det er desuden et vigtigt element i reformen, at der i alle sager med et forventet fravær på over 8 uger skal ske en tidlig og systematisk inddragelse af sygemeldtes egen læge.

Sygedagpengereformen er fortsat under indfasning. Det er endnu for tidligt at sige noget om reformens effekter.

I februar 2015 blev der desuden indgået aftale om en refusionsomlægning. Denne behandles i afsnit 4.1.

Beskæftigelsesreformen

Formålet med beskæftigelsesreformen er at sikre, at ressourcerne bruges på en bedre og mere effektiv måde, så flere ledige kommer hurtigst muligt i varig beskæftigelse. Reformens sigte er, at indsatsen i højere grad end i dag skal tage udgangspunkt i den enkeltes behov og give plads til, at ledige er forskellige og dermed har forskellige behov for hjælp og vejledning til at opnå varig beskæftigelse. Derfor får kommunerne og a-kasserne flere frihedsgrader til at tilrettelægge en individuelt tilpasset indsats for ledige. Samtidig får den ledige større medindflydelse og ansvar for indsatsen, fordi det kan være med til at højne den lediges ejerskab og dermed øge mulighederne for, at den ledige finder tilbage til arbejdsmarkedet.

Reformen har særligt fokus på at sikre et generelt uddannelsesløft af ledige med færrest kompetencer via en række målrettede indsatser. Eksempelvis får ufaglærte ledige og ledige med en forældet uddannelse bedre mulighed for et reelt uddannelsesløft. Samtidig styrkes mulighederne for, at ledige med mindst uddannelse allerede tidligt i ledighedsperioden kan tage korte uddannelser, der er målrettet arbejdsmarkedets behov.

Reformen sikrer også støtte til ledige, som er i risiko for at have en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet. Det følger af reformen, at unge og seniorer får et tidligere ret og pligt tilbud, mens nyuddannede fra en videregående uddannelse får styrkede muligheder for at få fodfæste på arbejdsmarkedet, eksempelvis via mulighed for en længere virksomhedspraktik. Samtidig får langtidsledige en mere intensiv og individuelt tilrettelagt indsats, og der gennemføres et udviklingsarbejde, som styrker kvaliteten i indsatsen for ledige med risiko for langtidsledighed.

Reformen ændrer beskæftigelsesindsatsen for alle ledige, herunder også ledige med handicap eller funktionsnedsættelse.

Hovedparten af beskæftigelsesreformen træder i kraft d. 1. juli 2015, dog med undtagelse af nogle elementer, som allerede er trådt i kraft d. 1. januar 2015. Derudover træder en række it-værktøjer først i kraft fra 2016 og frem.

Boks 3.4

Effekter for indvandrere af ikke-vestlig baggrund af førtidspension/fleksjob-, sygedagpenge- og kontanthjælpsreformen

Arbejdsmarkedsreformerne er væsentlige initiativer ift. at øge beskæftigelsesfrekvensen for indvandrere og efterkommere, idet indvandrere af ikke-vestlig oprindelse er overrepræsenterede i gruppen af kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister.

Flere ledige flygtninge og indvandrere har komplekse problemstillinger, som kræver støtte fra forskellige forvaltninger i kommunen og kan derfor have glæde af en sammenhængende og tværfaglig indsats, som fremmes gennem *reformen af førtidspensions- og fleksjobordningen*. Således udgjorde ikke-vestlige indvandrere 13 pct. af alle førtidspensionister i 2013. Der er dermed næsten dobbelt så mange ikke-vestlige indvandrere, der modtager førtidspension sammenlignet med deres andel af befolkningen i den arbejdsdygtige alder.

Kontanthjælpsreformen understøtter ligeledes en tværfaglig, helhedsorienteret og individuel indsats, der kan hjælpe de ledige videre. Ikke-vestlige indvandrere udgjorde i 2013 knap 7 pct. af befolkningen i den arbejdsdygtige alder, men udgjorde 22 pct. af de 147.000 fuldtidsmodtagere af kontanthjælp, der var i 2013. Og blandt kvinder er andelen endnu højere. Kvinder med ikke-vestlig indvandrerbaggrund udgjorde ¼ af alle kvindelige kontanthjælpsmodtagere i 2013. Ikke-vestlige indvandrere er altså massivt overrepræsenterede i kontanthjælpsystemet.

Reformen af sygedagpengesystemet bidrager ligesom reformen af førtidspension og fleksjobordningen samt kontanthjælpsystemet også til at nå målet om en øget beskæftigelsesfrekvens for indvandrere og efterkommere. Personer med komplekse problemer samt sygemeldte, der efter 5 måneder på sygedagpenge ikke kan forlænges efter de gældende forlængelsesregler, skal fremover have en helhedsorienteret, individuel tilpasset indsats, der skal understøtte udviklingen af arbejdsevnen. Samlet set skal dette sikre, at flere sygemeldte, herunder indvandrere, vender tilbage til arbejdsmarkedet. I 2013 modtog ca. 2,5 pct. (ca. 6.000 fuldtidsmodtagere) af alle ikke-vestlige indvandrere sygedagpenge, mens andelen af personer med dansk oprindelse, som modtog sygedagpenge, var 2 pct. (75.600 fuldtidsmodtagere) ud af den samlede andel af befolkningen i den arbejdsdygtige alder.

Carsten Koch II og det særlige fokus på personer med udenlandsk baggrund

Regeringen nedsatte i februar 2013 en uafhængig ekspertgruppe, under ledelse af tidligere skatteminister Carsten Koch, der fik til opgave at udrede den aktive beskæftigelsesindsats og komme med anbefalinger til en ny og bedre indsats, der varigt løfter beskæftigelsen. Udredningsarbejdet bestod af to faser: Udredning af den aktive beskæftigelsesindsats for de forsikrede ledige samt udredning af den aktive beskæftigelsesindsats for de ikke-arbejdsmarkedsparate ledige.

I februar 2014 offentliggjorde ekspertgruppen sin første udredning og kom med en række anbefalinger vedrørende indsatsen for de forsikrede ledige. Regeringen tog udgangspunkt i dette arbejde i forbindelse med den gennemførte beskæftigelsesreform, der er omtalt ovenfor.

I januar 2015 offentliggjorde ekspertgruppen første delrapport i anden fase af sin udredning og anbefalinger vedrørende integrationsprogrammet for nyankomne flygtninge og familiesammenførte. Dette har indgået i regeringens arbejde med udformningen af et nyt integrationsudspil, jf. nedenfor.

Ekspertgruppen har i marts 2015 offentliggjort sin sidste delrapport i anden fase af udredningen om den øvrige aktive beskæftigelsesindsats, som omhandler de ikke-arbejdsmarkedsparede ledige. Rapporten kommer med anbefalinger til indsatsen for borgere på offentlig forsørgelse, der ofte har andre problemer end ledighed og dermed er længere væk fra arbejdsmarkedet. Ekspertgruppen lægger med sine anbefalinger op til en ny og langt mere virksomhedsrettet indsats. Samtidig peger ekspertgruppen på, at der er behov for mere kvalitet og indhold i den tværfaglige indsats samt større fokus på at sikre, at også udsatte borgere får mere uddannelse.

Ekspertgruppens arbejde lægger sig i direkte forlængelse af de tre store reformer, regeringen har gennemført for udsatte borgere - reformerne af førtidspension og fleksjob, kontanthjælp samt sygedagpenge – der gjorde op med silotænkningen i kommunerne og indførte ressourceløb, jobafklaringsforløb og rehabiliteringsteam. Reformerne har dermed skabt rammerne for en tværfaglig og sammenhængende indsats, som ofte er nødvendig for at hjælpe de mest udsatte borgere tættere på arbejdsmarkedet. Regeringen er enig med eksperterne i, at et vigtigt punkt i det videre arbejde skal være et større virksomhedsrettet fokus, hvor udsatte borgere hjælpes i gang med træningsforløb på arbejdspladserne. Der skal også arbejdes videre med at styrke og skabe mere kvalitet i den tværfaglige indsats.

Nyt integrationsudspil

Regeringen præsenterede den 18. marts 2015 et nyt integrationsudspil. Hovedsigtet med udspillet er, at flygtninge og indvandrere hurtigst muligt skal i arbejde. Et jobrettet integrationsprogram skal derfor erstatte det nuværende integrationsprogram, hvor effekterne ikke har været gode nok. Fremover skal der som et led i programmet stilles klare krav om, at nyttilkomne flygtninge og familiesammenførte skal tage et arbejde, hvis det er muligt, og at de ellers skal yde mere for den ydelse, de modtager, ved løbende at deltage i en jobrettet indsats på en arbejdsplads.

Indsatsen skal altid kombineres med danskundervisning, og den skal så vidt muligt tilrettelægges med udgangspunkt i den enkeltes uddannelse og erfaringer fra hjemlandet.

Regeringen vil desuden gøre noget ekstra for de flygtninge og indvandrere, der har været i landet gennem flere år, men som stadig er på kontanthjælp og ikke forsørger sig selv. I udspillet foreslår regeringen, at alle tredjelandsstatsborgere, som har modtaget kontanthjælp i mindst seks måneder, skal i gang med at arbejde. Det kan være i virksomhedspraktik, ansættelse med løntilskud eller nyttejob. Målet er at få et rigtigt job.

3.2.2. Regeringens tiltag på uddannelsesområdet

Et fagligt løft af folkeskolen

En reform af folkeskolen trådte i kraft fra skoleårets start i august 2014. Reformen har tre overordnede mål: (1) Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan, (2) folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater og (3) tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis. En længere og mere varieret skoledag med alsidige og inspirerende undervisningsformer, styrket undervisning i fagene samt ny tid til understøttende undervisning skal forbedre rammerne for, at alle elever bliver så dygtige, som de kan.

Alle elever i folkeskolen har krav på at få en undervisning, der imødekommer deres forudsætninger og behov. Hvis f.eks. unge med indvandrerbaggrund har behov for særlig støtte, er kommuner og skoler derfor forpligtet til en række indsatser, der i omfang og varighed modsvare behovene. Implementeringen af folkeskolereformen forløber som planlagt, men virkeliggørelsen af en reform af denne størrelse tager tid. Det er på nuværende tidspunkt for tidligt at konkludere på reformens effekter. Undervisningsministeriet understøtter og følger implementeringen gennem en række initiativer, *jf. boks 3.5*.

Boks 3.5

Eksempler på initiativer til understøttelse af, evaluering af og opfølgning på implementeringen af folkeskolereformen

Understøttende initiativer:

- Læringskonsulentkorps: Læringskonsulenterne tilbyder individuel vejledning til kommuner og skoler samt landsdækkende vejledning. Undervisningsministeriets Tosprogs-Taskforce, der er et tidsbegrænset projekt (2009-15), som bidrager til at klæde lærere på til at inkludere tosprogede elever i deres undervisning, er integreret i Læringskonsulentkorpset.
- Ressourcecenter for folkeskolen; Ressourcecenteret er oprettet i forbindelse med reformen og understøtter Undervisningsministeriets arbejde med at udvikle ny viden, bringe viden i spil og styrke samspillet mellem vidensaktørerne på folkeskoleområdet.
- Modernisering og udvidelse af Vidensportalen (EMU.dk): Vidensportalen skal give et overblik over den viden samt de metoder og redskaber, der er dokumentation for, virker.

Evaluerings- og opfølgningsinitiativer:

- Evaluering af elevernes læring og trivsel: Evalueringen af reformens overordnede mål følges årligt via nationale faglige test og en ny trivselsmåling.
- Årlig statusredøgørelse: Undervisningsministeriet offentliggør årligt en redegørelse for folkeskolens udvikling, som skal danne udgangspunkt for drøftelser med folkeskolens centrale interessenter. Den første statusredøgørelse offentliggøres i foråret 2015.
- Evaluerings- og følgeforskningsprogram: Programmet skal bidrage til at dokumentere status på implementeringen og effekterne af folkeskolereformen. Herigennem sikres øget viden om skoleledelse, undervisning og læring samt om erfaringer og resultater fra folkeskolereformen.
- Partnerskab for folkeskolen, der er et partnerskab om skolens udvikling med de centrale interessenter på området.
- Redegørelse til Folketinget: Undervisningsministeren vil senest fem år efter lovens ikrafttræden give Folketinget en redegørelse om lovens virkning og eventuelle behov for ændringer.

Kilde: Undervisningsministeriet.

Aftale om bedre erhvervsuddannelser og styrket uddannelsesgaranti

Som led i Aftalen om finansloven for 2013 indgik regeringen en *aftale om bedre erhvervsuddannelse og styrket uddannelsesgaranti*. Aftalen skal bl.a. bidrage til at reducere frafaldet i erhvervsuddannelserne og forøge antallet af elever, der kommer i virksomhedspraktik. Med aftalen blev der prioriteret 3,1 mia. kr. over perioden 2013-16. Aftalens initiativer er nærmere beskrevet i Danmarks nationale reformprogram 2013. Aftalen var første led i indsatsen for bedre erhvervsuddannelser.

Implementeringen af initiativerne er som forudsat gennemført i 2013, herunder bl.a. med oprettelsen af 50 praktikcentre på landsplan. Disse er ansvarlige for samarbejdet med det lokale erhvervsliv om at oprette praktikpladser samt tilbyde en skolebaseret praktisk uddannelse for studerende, som ikke opnår en uddannelsesaftale med en virksomhed. To initiativer indgår i regeringens reform af erhvervsuddannelserne, jf. nedenfor, og får derfor først virkning fra og med august 2015. Der gennemføres løbende opfølgning og status på initiativerne.

Det er på nuværende tidspunkt for tidligt at vurdere effekterne af de nye tiltag i forhold til bl.a. frafald og unges mulighed for praktikpladser. Samtidig påvirker en række andre forhold også udbuddet af praktikpladser. Statistiske oplysninger for udviklingen fra 2013 til 2014 (baseret på 3. kvartal 2013/2014) viser, at antallet af praktikpladsaftaler er uændret, og antallet af elever i skolepraktik er steget. Det indikerer, at flere forventes at gennemføre en erhvervsuddannelse. Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt tal for frafald/fuldførelsesprocenter for 2014.

Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser

Regeringen har i juni 2014 på baggrund af en bred politisk aftale om erhvervsuddannelserne (februar 2014) og i forlængelse af aftalen *bedre erhvervsuddannelser og styrket uddannelsesgaranti* fået vedtaget en reform af erhvervsuddannelserne i Folketinget. Reformen, som træder i kraft august 2015, har fire konkrete mål: (1) Flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse, (2) flere skal fuldføre en erhvervsuddannelse, (3) erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan, (4) tilliden til og trivslen på erhvervsskolerne skal styrkes.

Reformens mål skal opnås gennem bl.a. et nyt etårigt grundforløb for de helt unge, fokus på attraktiv ungdomsuddannelsesmiljøer, en ny erhvervsrettet 10. klasse i grundsskolen, adgangskrav i dansk og matematik for at blive optaget, bedre muligheder for at tage fag på højere niveauer samt flere uddannelser, der giver både studiekompetence og erhvervskompetence (eux). Med reformen styrkes undervisning i dansk, og eleverne sikres minimum 26 timers undervisning om ugen på grundforløb fra 2016 svarende til knap 35 lektioner om ugen. Desuden etableres en ny kombineret toårig ungdomsuddannelse for unge under 25 år, der ikke har forudsætninger for at gennemføre en erhvervsuddannelse eller en gymnasial ungdomsuddannelse. Uddannelsen retter sig imod beskæftigelse og fortsat uddannelse. Herudover prioriteres bl.a. efteruddannelse af underviserne for at styrke undervisningens kvalitet. Se også beskrivelsen i Danmarks nationale reformprogram 2014.

Reformen vil sammen med de allerede iværksatte initiativer i 2013 om *bedre erhvervsuddannelser og styrket uddannelsesgaranti* bidrage til et mere effektivt erhvervsuddannelsessystem. Det gælder bl.a. i forhold til at reducere frafald og øget gennemførelsen på erhvervs-

uddannelserne. Implementering af reformen forløber som planlagt og forventes fuldt implementeret i perioden 2015-16. Opfyldelse af reformens konkrete mål vil blive fulgt tæt gennem løbende opfølgning, måling og evaluering af fremdrift og resultater.

Boks 3.6

Væsentlige igangsatte initiativer til understøttelse af erhvervsuddannelsesreformen

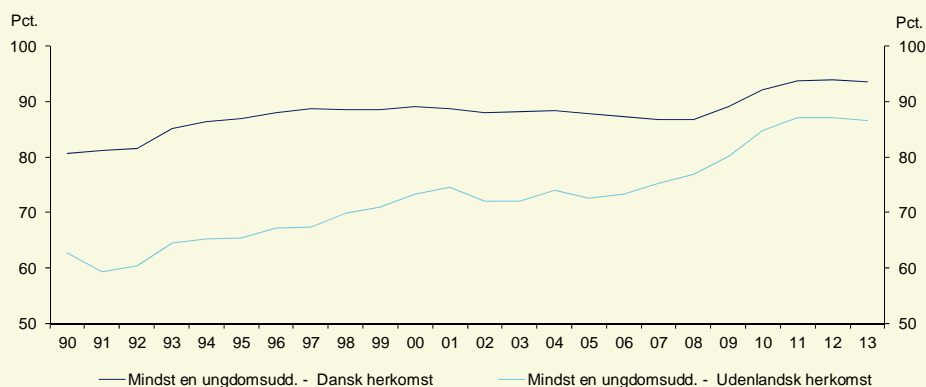
- Læringskonsulentkorps: Læringskonsulenterne bidrager med vejledning og støtte til erhvervs-skolernes arbejde med implementering af erhvervsuddannelsesreformen.
- Efteruddannelse af lærere og ledere: Udmøntning af 400 mio. kr. til strategisk kompetenceløft, samt kursusforløb om "Skoleudvikling i praksis" på alle erhvervsskoler, der understøtter kvalitetsudvikling og et mere attraktivt læringsmiljø.
- Udvikling af fag og uddannelser: Undervisningsministeriet og de faglige udvalg udarbejder rammer og indhold for uddannelserne samt vejledninger og inspirationsmaterialer.
- Overvågning af reformens mål: Der udvikles nye indikator- og evalueringsredskaber, som sammen med eksisterende opfølgingsredskaber skal give informationer om opfyldelse af reformens mål.

Kilde: Undervisningsministeriet.

Regeringens tiltag på uddannelsesområdet forventes generelt at understøtte den positive udvikling, hvor flere unge med udenlandsk herkomst opnår bedre uddannelsesresultater, herunder en større andel af unge med udenlandsk herkomst, som opnår mindst en ungdomsuddannelse, *jf. figur 3.6*.

Figur 3.6

Andel af en 9. klasses årgang, der forventes at gennemføre mindst en ungdomsuddannelse

Kilde: Undervisningsministeriet, *profilmodel 2013*.

3.3 Fjerne barrierer for konkurrencen og reducere lovgivningsmæssige krav

Rådet har anbefalet Danmark i perioden 2014-15 at "øge indsatsen for at fjerne adgangsbarrierer og reducere de lovgivningsmæssige krav med henblik på at øge konkurrencen i den indenlandske servicesektor, navnlig inden for detailhandel og bygge- og anlæg, som anbefalet af Produktivitetskommissionen".

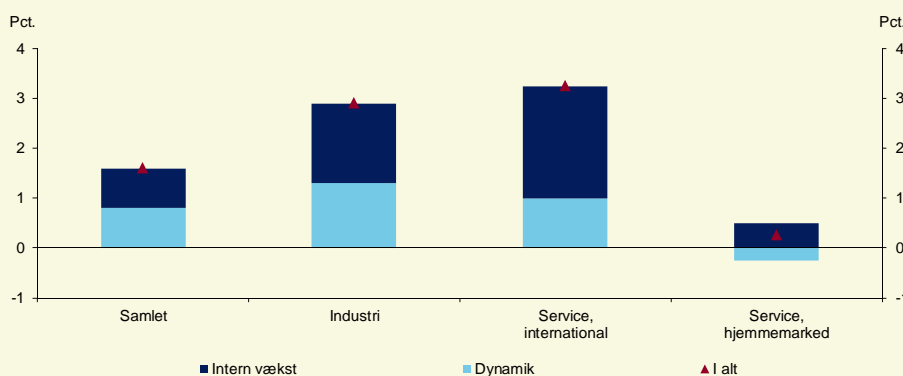
Reducere lovgivningsmæssige krav

For at reducere de lovgivningsmæssige krav har regeringen nedsat Virksomhedsforum for enklere regler, som har fået til opgave at stille konkrete forslag til forenklinger af regler, der kan lette byrderne for virksomhederne og dermed frigøre ressourcer.

Fjerne barrierer for konkurrencen

Et velfungerende marked præget af konkurrence mellem virksomhederne sikrer en effektiv udnyttelse af ressourcerne og øger velstanden. På en række markeder i Danmark er konkurrencen ikke tilstrækkeligt skarp, hvilket både EU og OECD har peget på. De danske priser ligger væsentligt over OECD-gennemsnittet, også når der korrigeres for forskelle i skatter, afgifter og velstand. Særligt inden for hjemmemarkedsorienterede erhverv, såsom bygge- og anlægssektoren og detailbranchen, har produktivitetsvæksten igennem en længere årrække været lav i Danmark. For så vidt angår produktivitetsvæksten i de hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv, er det både den interne vækst og virksomhedsdynamikken, der har været lav i forhold til andre erhverv, jf. figur 3.7.

Figur 3.7
Produktivitetsvækst og virksomhedsdynamik 2001-09

Anm.: Den gennemsnitlige reale vækst i værditilvæksten per beskæftiget er her opdelt i to dele: (i) intern vækst, der er produktivitetsvækst inden for virksomheden, og (ii) virksomhedsdynamik, der er den produktivitetsvækst som følger af, at ressourcerne flytter mellem lav- og højproduktive virksomheder.

Kilde: Produktivitetskommissionen.

For at imødegå produktivitetsudfordringen fremlagde regeringen i februar 2013 *Vækstplan DK*, som er en samlet plan frem mod 2020 med fokus på øget produktivitet i den private sektor. Ifølge planen skal BNP blandt andet øges med 20 mia. kr. frem mod 2020 gennem reformer af vilkår for private virksomheder og øget konkurrence.

Som led i at indfri dette mål indgik regeringen i juni 2014 *Aftale om en vækstpakke* sammen med flere af folketingets partier. Aftalen følger op på Produktivitetskommissionens anbefalinger, og fokuserer blandt andet på at øge konkurrencen og produktiviteten i visse hjemmemarkedsorienterede erhverv, herunder særligt bygge- og anlægsbranchen, forsyningssektoren og øvrige hjemmemarkedsorienterede erhverv.

Sammen med aftale om *Vækstplan DK* fra foråret 2013 har regeringen dermed foreløbigt indfriet 11½ mia. kr. ud af den samlede målsætning på 20 mia. kr. Regeringen arbejder løbende med denne dagsorden og med at indfri den resterende del af målsætningen.

Regeringen har således gennem det seneste år gennemført en lang række initiativer, der styrker konkurrenceevnen inden for hjemmemarkedsorienterede erhverv. I nedenstående afsnit redegøres for de relevante initiativer.

Øget konkurrence i byggeriet

Med lanceringen af regeringens byggepolitiske strategi *Vejen til et styrket byggeri i Danmark* fra november 2014 og *Vækstpakke 2014* er der blandt andet igangsat en række initiativer, der understøtter konkurrencen inden for byggeriet til gavn for forbrugere og virksomheder i hele økonomien.

Regeringens byggepolitiske strategi har blandt andet fokus på at fremme konkurrencen og effektiviteten i den danske byggebranche. Strategien indeholder 34 initiativer fordelt på fem overordnede indsatsområder; (1) kvalitet i reguleringen af byggeriet, (2) styrket konkurrence i byggeriet, (3) effektivt offentligt byggeri, (4) vækst på tværs af værdikæden og (5) bæredygtigt byggeri.

Strategien indeholder en række initiativer, som skal sikre regelforenklning og fremme en mere hensigtsmæssig lovgivning, blandt andet ved at fjerne uhensigtsmæssig dobbeltregulering i de minimum 22 lovgivninger, som kommunerne skal påse i forbindelse med byggesagsbehandlingen. Strategien indeholder også en række initiativer, som skal optimere offentlige udbudsprocesser.

Strategien har endvidere fokus på at øge samhandlen og konkurrencen både for byggeopgaver og byggematerialer. Der gennemføres således en harmonisering i forhold til internationale standarder på flere områder for at lette adgangsbarriererne til det danske bygge- og anlægsmarked, ligesom det undersøges, hvordan samhandlen både med udlandet og i byggeriets værdikæde kan styrkes. På markedet for elinstallationer og elforsyningsanlæg indføres internationale stærkstrømsregler og standarder for arbejdspladsbelysning. Desuden bringes brandkravene til højlagre i overensstemmelse med kravene i Danmarks nabolande, hvilket kan bidrage til at gøre det billigere at bygge i Danmark.

Det er aftalt at iværksætte en gennemgribende gennemgang af reglerne på brandområdet for at få en bedre og mere sammenhængende brandregulering.

En af de afgørende forudsætninger for en stigning i byggeriets produktivitet og konkurrenceevne er et velfungerende, effektivt og gennemsigtigt aftalesystem. Som en del af byggepolitisk strategi gennemføres derfor en revision af de frivillige standardaftaledokumenter. Revisionsarbejdet forventes at kunne gennemføres på tre år, og målet er at sikre et tidssvarende aftalesystem, der muliggør en gennemsigtig, billig og effektiv konflikthåndtering, der mindsker byggeriets parters transaktionsomkostninger og samtidig åbner for en øget tilgang af udenlandske aktører via et mere internationalt genkendeligt aftalesystem.

Byggepolitisk strategi indeholder også en række undersøgelser og analyser, der alle har til formål at øge konkurrencen i byggeriet enten via regelforenkling, billiggørelse af gældende ordninger, lettere adgang til markedet eller via et mere effektivt offentligt byggeri. Det undersøges blandt andet, hvordan danske særkrav kan fjernes og brugen af internationale standarder øges, hvordan kommunernes byggeopgaver kan koordineres og effektiviseres, hvordan anerkendelsesordningen for statikere kan forenkles, hvordan byggeskadeforsikringsordningen og godkendelsesordningen for byggevarer i kontakt med drikkevand kan moderniseres samt hvilke potentialer, der er for yderligere samling af bygherreopgaven i staten. Der gennemføres endvidere en evaluering af lov om offentlig byggevirksomhed, ligesom der gennemføres initiativer med henblik på at sikre et overblik over større byggeopgaver og test af fleksible udbudsformer.

Sagsbehandlingstiden for byggetilladelser skal reduceres med en tredjedel i 2016. For at sikre at byggebranchen får en kompetent og ensartet teknisk byggesagsbehandling, der kan fremme mulighederne for, at innovative og standardiserede løsninger i højere grad godkendes, vil der blive udarbejdet forskellige modeller for professionalisering af den tekniske byggesagsbehandling. Desuden forkortes en række centrale, offentlige sagsbehandlingstider, herunder sagsbehandlingstiderne for autorisationsansøgninger til el, vvs og kloak, der reduceres med 15 pct. frem mod 2016. Det sker i forlængelse af indførelsen af delautorisationer på el-, vvs- og kloakinstallationsområdet fra april 2014, der øgede konkurrencen ved at lette adgangen til markedet.

Øget konkurrence i detailhandlen

Der har igennem de senere år været et øget fokus på de udfordringer, som detailhandlen står over for i de kommende år. Blandt andet er lukkeloven blevet liberaliseret ad flere omgange og senest i 2012, og effekten heraf forventes at slå igennem over en årrække. Der planlægges desuden en ændring af lukkeloven i 2015, som skal gøre det nemmere at få adgang til dispensation for lukkedage i tilfælde af særlige begivenheder.

I december 2014 offentliggjorde regeringen *Vækstplanen for digitalisering i Danmark*. Et af initiativerne herunder etablerer et partnerskab for e-handel og digitalisering af detailhandlen. Initiativet skal styrke e-handlen både nationalt og over grænserne. Udbredelsen af e-handel vil styrke konkurrencen og bidrage til, at forbrugerne får adgang til et bredere udvalg af varer.

I forbindelse med Aftale om den kommunale økonomi for 2015 har regeringen og KL igangsat et udvalgsarbejde om rammerne for kommunernes fysiske planlægning. Udvalgsarbejdet ta-

ger udgangspunkt i et katalog over barrierer for vækst i planloven, som KL har fremlagt, og afsluttes i foråret 2015. Udvalget ser på, om ændringer af planloven og ændringer af praksis i afgørelser kan bidrage til vækst, uden det går ud over beskyttelsen af natur og miljø. Det udgør således en første opfølgning på Produktivitetskommissionens anbefalinger på området.

Øget konkurrence inden for øvrige serviceerhverv

For at sikre en større grad af uafhængighed og en mere effektiv behandling af konkurrencesager omlægges det nuværende konkurrenceråd fra 1. juli 2015 til en professionel bestyrelse for Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens administration af konkurrenceloven. Bestyrelsen vil bestå af syv personer med ansvar for håndhævelse af konkurrenceloven. Det sker i forlængelse af den styrkede konkurrencelov fra 2013, hvor der blev indført mulighed for højere bøder og fængselsstraf ved overtrædelse af konkurrenceloven. For at sikre en større grad af uafhængighed omkring Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens analyser på konkurrenceområdet, kan styrelsen – ligeledes fra den 1. juli 2015 – referere til den nye bestyrelse i stedet for til erhvervs- og vækstministeren.

Der er også gennemført regelforenklinger inden for en række andre private serviceerhverv, ligesom der er taget initiativer, der sænker adgangsbarriererne. Med *Vækstpakke 2014* skal fødevarer virksomheder ikke længere skal have næringsbrev for lovpligtigt at kunne drive virksomhed. Desuden indeholdt aftalen enkelte ophævelser af danske særregler på fødevarerområdet, fx krav om hygiejneuddannelse og en række danske mærkninger af fødevarer.

På transportområdet forhøjes totalvægten for 7-akslede vogntog. Ligeså forlænges forsøgsordningen med modulvogntog, og vejnettet til kørsel med modulvogntog udvides.

For at understøtte arbejdskraftens mobilitet mellem virksomheder ændres reguleringen af ansættelsesklausuler, med henblik på at begrænse brugen heraf. Med få undtagelser forbydes jobklausuler, og reglerne om brugen af kunde- og konkurrenceklausuler justeres.

4. De nationale mål i Europa 2020-strategien

Der er i de senere år gennemført en række reformer og initiativer, der bidrager til at opfylde de overordnede mål i EU 2020-strategien.

Strukturene på det danske arbejdsmarked er generelt sund og regeringens ambition er at fastholde en høj beskæftigelse og at forbedre mulighederne for, at personer på offentlig forsørgelse kommer tilbage i beskæftigelse eller i uddannelse. Det er gennem en bred social, arbejdsmarkeds- og uddannelsesrettet indsats, at målsætningen om social inklusion bedst kan blive opnået. Med de gennemførte reformer ventes det ambitiøse danske mål om en strukturel beskæftigelsesfrekvens på 80 pct. af kunne nås i 2020.

På forskningsområdet har Danmark nået målsætningen i EU 2020-strategien. På det klima- og energipolitiske område er der gennemført initiativer, så de ambitiøse målsætninger i strategien om reduktion af udledning af drivhusgasser og forøgelse af andelen af vedvarende energi kan blive opnået. På uddannelsesområdet er der gennemført initiativer, som øger andelen af en ungdomsårgang, der får en uddannelse.

Målene i det nationale reformprogram for 2015 fremgår af tabel 4.1.

Tabel 4.1

Danske nationale mål

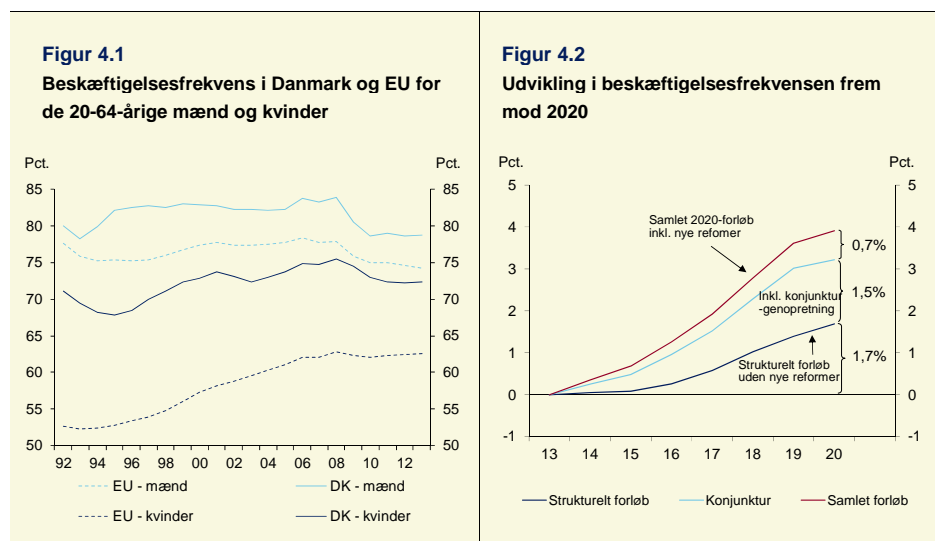
	Mål i 2020
Det nationale mål for beskæftigelse	Strukturel beskæftigelsesfrekvens på 80 pct.
Det nationale mål for forskning og udvikling	3 pct. af BNP
Det nationale mål for klima og energi	Vedvarende energi skal udgøre mindst 30 pct. af det endelige energiforbrug. Vedvarende energi i transportsektoren skal være på 10 pct. Udledningerne i de ikke-kvoteregulerede sektorer skal gradvist reduceres op til 20 pct. frem mod 2020 i forhold til 2005.
Det nationale mål for uddannelse	Reducere skolefrafaldet til mindre end 10 pct. for de 18-24-årige og øge den andel af de 30-34-årige, der har afsluttet en videregående eller tilsvarende uddannelse til mindst 40 pct.
Det nationale mål for social inklusion	Mindske antallet af personer i husstande med lav beskæftigelse med 22.000 frem mod 2020

4.1 Det nationale mål for beskæftigelse

Der er tydelige tegn på bedring på det danske arbejdsmarked. Beskæftigelsen er steget det seneste halvandet år som følge af fremgang i den private sektor, og ledigheden er faldet. Samlet set er den private beskæftigelse steget med over 30.000 personer siden midten af 2013. Den udvikling forventes at fortsætte i takt med, at genopretningen i dansk økonomi tager fart.

Strukturene på det danske arbejdsmarked er generelt sunde, og der er ikke tegn på, at konjunkturtilbageslaget i kølvandet på finanskrisen har sat varige spor på arbejdsmarkedet.³ Det afspejler sig blandt andet i, at den strukturelle ledighed ikke er højere i dag, end før krisen, *jf. Økonomisk Redegørelse*, december 2014. Flexibiliteten på det danske arbejdsmarked er fortsat stor, og bruttoledigheden ligger på et lavt niveau sammenlignet med tidligere tilbageslag.

Beskæftigelsesfrekvensen i Danmark for de 20-64-årige på ca. 75½ pct. i 2013 er væsentlig højere end gennemsnittet for EU. Den højere erhvervsfrekvens er især tydelig blandt de danske kvinder, *jf. figur 4.1*. Det danske mål er en strukturel beskæftigelsesfrekvens for de 20-64-årige på 80 pct. i 2020. Udviklingen i beskæftigelsen frem mod 2020 svarer til en stigning i beskæftigelsesfrekvensen for de 20-64-årige på ca. 4 pct.-point. Således ventes det danske mål for den strukturelle beskæftigelsesfrekvens at kunne nås i 2020, *jf. figur 4.2*.

Anm: Beskæftigelsesfrekvensen i figur 4.1 er baseret på EU's "Labour force Survey".

Kilde: Eurostat, Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

³ Se *Finansreddegørelse 2014*, Januar 2014, Finansministeriet.

Det er regeringens ambition at fastholde en høj beskæftigelse og forbedre mulighederne for, at personer på offentlig forsørgelse kommer tilbage i beskæftigelse eller i uddannelse. Reformstrategien i *Vækstplan DK* har i den forbindelse sat nye mål for vækst og privat beskæftigelse. Det sker gennem øget uddannelse og gennem reformer, der øger arbejdsudbuddet.

De gennemførte reformer og tiltag, der medgår til indfrielsen af vækstmålsætningen i *Vækstplan DK*, herunder reformer af skat, førtidspension og fleksjob, kontanthjælp og SU, skønnes at øge beskæftigelsen med ca. 28.000 fuldtidspersoner. Sammenholdt med den demografiske udvikling og virkningen fra tidligere reformer skønnes den strukturelle beskæftigelse at vokse med omtrent 95.000 fuldtidspersoner frem mod 2020, *jf. tabel 4.2*.

Tabel 4.2
Bidrag til ændringerne i arbejdsudbud og beskæftigelse, 2013-20

	Virkning i antal personer	Virkning i fuld- tidspersoner (inkl. arbejdstid)
1.000 personer		
Demografisk bidrag (alder, køn, herkomst) mv.	8	1
Skønnet bidrag fra tidligere reformer ¹	74	66
Gennemførte reformer siden 2012 ²	23	28
Heraf:		
- Skatteaftale 2012 ²	5	11
- Reform af førtidspension og fleksjob	8	5
- Konkrete initiativer i Vækstplan DK ³	7	10
Samlet ændring i strukturel beskæftigelse	105	95
Konjunkturbidrag	85	71
Samlet ændring i faktisk beskæftigelse	190	166
Heraf privat beskæftigelse		159

Anm.: Forskellen mellem virkningen opgjort i fuldtidspersoner og antal personer afspejler ikke alene ændret gennemsnitlig arbejdstid af de forskellige initiativer, men også forskellen mellem den gennemsnitlige arbejdstid og normalarbejdstiden. På grund af afrunding kan summen afvige fra totalen.

- 1) Inkl. initiativer i genopretningsaftalen, skatteaftaler 2007 og 2009, tilbagetrækningsreformen samt uddannelsesmålsætningerne mv.
- 2) Inkl. skønnet virkning i 2013.
- 3) Inkl. reform af SU og kontanthjælp.

Kilde: Opdateret 2020-forløb, august 2014 og egne beregninger.

Det forudsættes, at konjunkturerne normaliseres frem mod 2020, hvilket skønnes at løfte beskæftigelsen med ca. 70.000 fuldtidspersoner, *jf. tabel 4.2*. Samlet skønnes konjunkturnormaliseringen, den underliggende demografiske udvikling samt tidligere og nye reformer at hæve beskæftigelsen med godt 165.000 personer frem mod 2020, *jf. tabel 4.2*. Herunder kan den private beskæftigelse stige med knap 160.000 fuldtidspersoner.

Gennemførte reformer, herunder Tilbagetrækningsreformen fra 2011 samt reformer af skat, førtidspension og fleksjob, kontanthjælp og SU, vurderes at bidrage til et væsentligt løft af arbejdsudbuddet frem mod 2020.

Skattereformen fra juni 2012 sikrer, at det bedre kan betale sig at arbejde, og på lang sigt skønnes reformen at bidrage til en stigning i beskæftigelsen på ca. 16.000 personer inkl. bidrag fra højere arbejdstid. Frem mod 2020 skønnes reformen at øge beskæftigelsen med ca. 11.000 personer, *jf. tabel 4.2*. Stigningen i arbejdsudbuddet kan især henføres til en forhøjelse af beskæftigelsesfradraget, særligt beskæftigelsesfradrag for enlige forsørgere, forhøjelse af indkomstgrænsen for topskat samt afdæmpet regulering af overførselsindkomster i perioden 2016-23, som bidrager til, at det bedre kan betale sig at arbejde.

Reform af førtidspension og fleksjobordningen bidrager til at øge arbejdsudbuddet med ca. 5.000 fuldtidspersoner i 2020 (og godt 12.000 fuldtidspersoner omkring 2030). Reformen trådte i kraft 1. januar 2013, og er beskrevet mere detaljeret i afsnit 3.2.1. Målet med reformen er at fastholde flest muligt på arbejdsmarkedet. Adgangen til førtidspension begrænses for personer under 40 år, som i stedet tilbydes nyoprettede ressourceforløb. Reformen medfører endvidere, at fleksjobordningen målrettes personer med lille arbejdsevne, samt at tilskuddet omlægges.

Regeringen indgik i april 2013 aftale om *reformer af kontanthjælp og SU-systemet* (en del af *Vækstplan DK*), som til sammen øger beskæftigelsen med ca. 9.000 personer frem mod 2020. SU-reformen indeholder initiativer, der fremmer tidligere færdiggørelse af studiet. Kontanthjælpsreformen medfører blandt andet en stærkere tilskyndelse til at komme i beskæftigelse og tage en uddannelse for uddannelsesparate og jobparate kontanthjælpsmodtagere under 30 år. Ved indgåelse af finansloven for 2015 blev det besluttet at afskaffe den gensidige forsørgerpligt for samlevende. Dette skønnes isoleret set at mindske beskæftigelseseffekten af kontanthjælpsreformen med ca. 1.000 personer.

Dertil kommer et løft i beskæftigelsen på ca. 1.000 personer i 2020, som er afledt af den produktivtforøgelse via større kapitalapparat, som følger af initiativerne i *Vækstplan DK*.

Vækstpakke 2014 (juni 2014) indeholder en række initiativer, der primært har til formål at øge produktiviteten. Initiativerne ventes at øge beskæftigelsen med ca. 1.500 personer frem mod 2020, blandt andet som følge af en lempelse af forskerskatteordningen.

Endelig ventes *reformen af sygedagpengesystemet* (december 2013) og reformen af beskæftigelsesindsatsen (juni 2014) at øge beskæftigelsen i 2020 med i alt knap 1.500 personer.

I forbindelse med *reformen af beskæftigelsesindsatsen* er det besluttet at foretage en omlægning af det såkaldte refusionssystem, der består af statslige refusioner til delvis dækning af de kommunale udgifter til indkomstoverførsler. Refusionsomlægningen skal understøtte en effektiv beskæftigelsesindsats, og sikre at det for kommunerne bedst kan betale sig at vælge en indsats, der er målrettet at hjælpe den enkelte arbejdsløse i job eller uddannelse. Der er i februar 2015 indgået en politisk aftale om den konkrete udformning af refusionsomlægningen. Det skønnes, at refusionsomlægningen frem mod 2020 kan øge beskæftigelsen med yderligere 3.000 personer. Den endelige tilpasning af tilskuds- og udligningssystemet, som

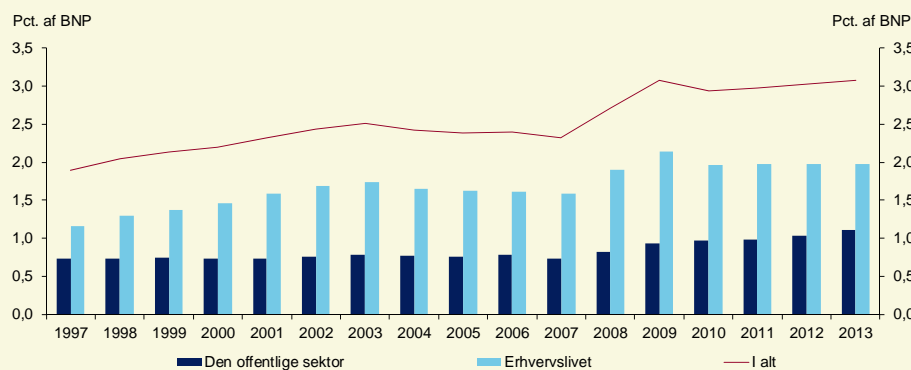
foretages i forbindelse med refusionsomlægningen, er imidlertid ikke fastlagt. Effekten af refusionsomlægningen er derfor, i henhold til forsigtighedsprincippet, ikke indregnet i de mellemfristede fremskrivninger.

4.2 Det nationale mål for forskning og udvikling

Den danske regering har et mål om, at de offentlige investeringer i forskning og udvikling skal udgøre mindst 1 pct. af BNP. Derudover har Danmark tilsluttet sig EU's målsætning om, at de samlede offentlige og private investeringer i forskning og udvikling skal udgøre 3 pct. af BNP. Forskning og udvikling er grundlag for ny viden, produktivitetsudvikling i økonomien samt nye produkter, tjenesteydelser, produktionsprocesser og andre typer innovationer, som alt sammen skal bidrage til at øge produktivitetsvæksten i fremtiden.

De samlede offentlige og private investeringer i forskning og udvikling er steget fra 2 pct. af BNP i 1997 til over 3 pct. af BNP i 2012, *jf. figur 4.3*. Således har Danmark nået målsætningen i EU's vækststrategi, Europa 2020. Det offentlige forskningsbudget har generelt været stigende siden 2005 og ligger på et relativt højt niveau sammenlignet med andre lande. Den offentligt finansierede forskning udgjorde 20,9 mia. kr. svarende til 1,1 pct. af BNP i 2013, mens erhvervslivet bidrog med 37,3 mia. kr. svarende til knap 2 pct. af BNP i 2013, *jf. figur 4.3*.²

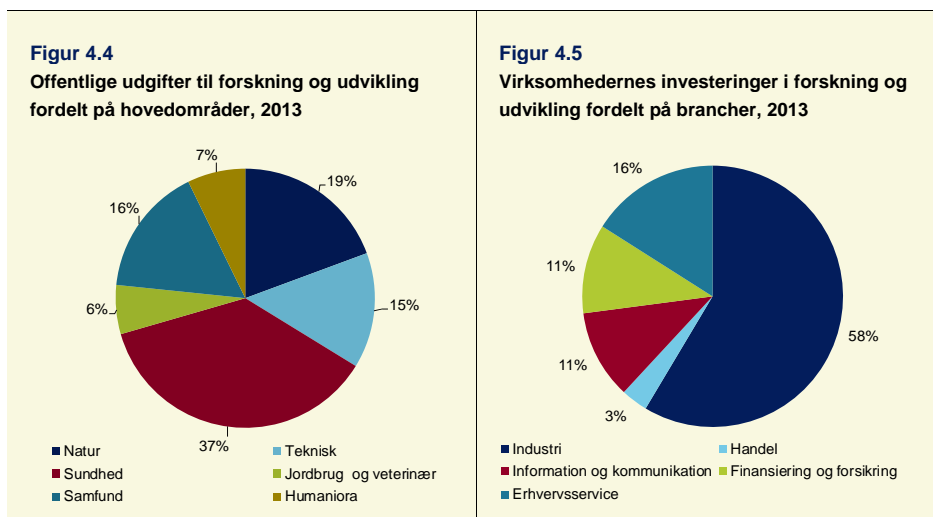
Figur 4.3
Private og offentlige investeringer i forskning og udvikling

Anm.: Tallene i figuren er regnskabstal.

Kilde: Danmarks Statistik.

Godt en tredjedel af de offentlige udgifter til forskning og udvikling går til forskning i sundhedsvidenskab mens naturvidenskab står for 19 pct., *jf. figur 4.4*. I det private står industrien for over halvdelen af virksomhedernes samlede investeringer i forskning og udvikling, *jf. figur 4.5*. Industrien for farmaceutiske råvarer og medicinalvareindustri afholder alene 23 pct. af virksomhedernes samlede investeringer svarende til 8,3 mia. kr.

Anm.: Transport, hotel, restauration og øvrige brancher indgår ikke i figur 4.5, da de udgør en meget lille andel af de totale investeringer i forskning og udvikling.

Kilde: Danmarks Statistik.

Dansk forskning klarer sig godt i internationale sammenligninger. Danske forskere publicerede mere end 60.000 videnskabelige publikationer i perioden 2008-12, hvilket i relation til indbyggertal kun er overgået af Schweiz og Island. Samtidig er danske forskere blandt de mest citerede. Internationalt ligger Danmark nummer tre målt i forhold til citationer per publikation. Danske forskeres andel af de 10 pct. oftest citerede artikler i verden er steget markant og ligger i dag 40 pct. over verdensgennemsnittet og væsentligt over de andre nordiske lande.

Danmark klarer sig også relativt godt på innovationsområdet. Innovation forstås som viden og ideer, som omsættes til produkter og processer, der skaber forretningsmæssig og samfundsmæssig værdi. Danmark er nr. 2 i EU efter Sverige på EU's Innovation Union Scoreboard 2014, som sammenligner EU-landenes innovationsevne. Innovation opdeles traditionelt i produkt- og/eller procesinnovation samt organisations- og/eller markedsføringsinnovation. Ser man på de to typer af innovation hver for sig, ligger Danmark ifølge tal fra Eurostat over OECD-gennemsnittet for begge typer.⁴

Med innovationsstrategien *Danmark – løsningsernes land* fra december 2012 har regeringen fastlagt tre nationale mål for områder, hvor Danmark i 2020 skal være i top fem blandt OECD-landene. Dette gælder i forhold til (1) andelen af innovative virksomheder (2) private investeringer i forskning og udvikling og (3) andelen af højtuddannede i den private sektor.⁵ Endvidere har regeringen fastlagt en målsætning om, at antallet af licens-, salgs- og optionsaftaler fra 2011 til 2020 mere end fordobles.

⁴ Se regeringens publikation *Danmark i arbejde – Redegørelse om vækst og konkurrenceevne*, september 2013.

⁵ Punkt (1) og (3) gælder kun europæiske OECD-lande.

De fire mål er vigtige sigtelinjer for at styrke Danmarks vækstpotentiale. Det vil på længere sigt være muligt at måle fremdriften i forhold til de fire mål fra Innovationsstrategien.

Regeringen har desuden i 2014 iværksat en række ambitiøse initiativer for at fremme forskning, udvikling og innovation. Nye større regeringsinitiativer inden for forskning, udvikling og innovation, der er implementeret i 2014 eller er under implementering, fremgår af boks 4.1.

Boks 4.1

Regeringens initiativer til fremme af forskning, udvikling og innovation.

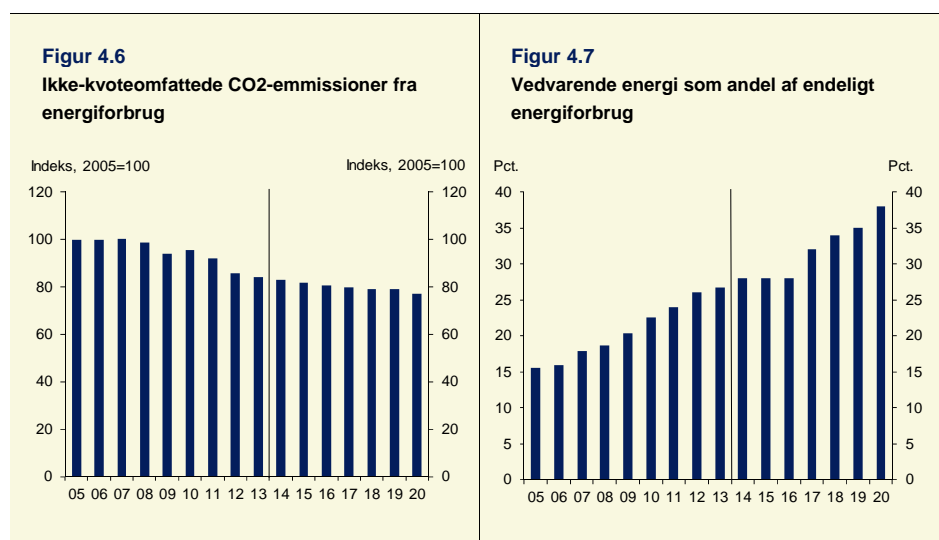
- **Danmarks Innovationsfond:** Den 1. april 2014 blev Danmarks Innovationsfond etableret med et samlet uddelingsniveau på ca. 1,6 mia. kr. årligt til strategisk og udfordringsdrevet forskning, teknologiudvikling og innovation til gavn for vækst og beskæftigelse i Danmark.
- **Danmarks Grundforskningsfond:** Danmarks Grundforskningsfond blev med Vækstpakke 2014 fra juni 2014 tilført en kapitaltilførsel på 3 mia. kr. Kapitaltilførslen skal sikre, at fonden kan fortsætte sit nuværende høje aktivitetsniveau og igangsætte nye forskningscentre i yderligere 10 år frem til 2026.
- **Øget internationalisering af innovationsnetværkene:** I 2014 er der givet støtte til 28 internationale samarbejdsprojekter mellem danske og udenlandske netværk og klynger, som forventes at involvere mere end 700 små og mellemstore virksomheder.
- **Evaluering af Det Frie Forskningsråd:** Det Frie Forskningsråd (DFF) blev evalueret i 2014. Evalueringen viste, at DFF spiller en vigtig rolle i det danske forskningssystem især i forhold til udviklingen af den danske forskningstalentmasse. En række anbefalinger er i gang med at blive implementeret.
- **Indsats for flere kvinder i forskning:** Det Frie Forskningsråd har i 2014 igangsat et forskningsprojekt (YDUN), som skal styrke talent- og idéudnyttelsen i dansk forskning gennem en forbedret køns sammensætning i forskningsmiljøet. Der er uddelt 17 bevillinger til kvinder for i alt ca. 110 mio. kr. Der er ligeledes nedsat en taskforce om kvinder og køn i forskning, der forventes at komme med anbefalinger til fremme af ligestilling og en bedre kønsbalance i forskning ved udgangen af første kvartal 2015.
- **EUopSTART – styrket hjemtag fra Horizon 2020:** EUopSTART yder tilskud til danske virksomheders og videninstitutioners forberedende arbejde med at udarbejde ansøgninger til en række udvalgte europæiske forskningsprogrammer under Horizon 2020.
- **Fælleseuropæisk forskningsfacilitet European Spallation Source (ESS):** I september 2014 blev første spadestik til byggeriet af en af verdens største og mest avancerede forskningsfaciliteter, European Spallation Source (ESS), taget. Det forventes, at der i løbet af 2015 udarbejdes en national ESS-strategi, som kan sætte pejlemærkerne for den fremtidige udvikling og indsats på området.
- **Open Access:** Uddannelses- og Forskningsministeriet offentliggjorde i juni 2014 en ny strategi, der fremover skal sikre gratis digital adgang for alle til videnskabelige artikler.
- **ESOF:** Konferencen EuroScience Open Forum 2014 og den sideløbende forskningsfestival Science in the City blev afholdt den 21.-26. juni 2014 i Carlsberg Byen, København. Begivenheden afholdes hvert andet år i skiftende europæiske byer og er Europas største forskningsformidlende og forskningspolitiske begivenhed. I København deltog 4.000 i konferencen og mere end 38.000 besøgte festivalen.
- **Innovation i produktionserhvervene:** Med Vækstpakke 2014 fra juni 2014 er det besluttet at styrke vilkårene for innovation i produktionserhvervene bl.a. gennem et vækstprogram for små og mellemstore produktionsvirksomheder, træningsforløb inden for ressourceeffektivitet for medarbejdere beskæftiget i produktionserhverv samt to nye samfundspartnerskaber om innovation i regi af Danmarks Innovationsfond, samfundspartnerskab om big data og samfundspartnerskab om avancerede materialer.
- **Skattecredit for forsknings- og udviklingsaktiviteter:** I 2014 blev den øvre grænse for, hvor store udgifter til forskning og udvikling, der kan give anledning til kontant udbetaling gennem skattecreditten forhøjet. Grænsen er blevet hævet fra 5 mio. kr. til 25 mio. kr., svarende til en udbetaling på 5,5 mio. kr., når nedsættelsen af selskabsskattesatsen er fuldt indfaset i 2016.

4.3 Det nationale mål for klima og energi

Danmark er bl.a. omfattet af følgende EU-mål på klima- og energiområdet:

- En række årlige forpligtelser i perioden 2013-20 for ikke-kvoteomfattede udledninger af drivhusgasser. Målet skærpes frem mod 2020, hvor Danmarks udledning skal være reduceret med 20 pct. i forhold til niveauet i 2005, *jf. figur 4.6*.
- Andelen af vedvarende energikilder i det endelige energiforbrug skal øges til at udgøre 30 pct. i 2020, *jf. figur 4.7*.
- Andelen af vedvarende energi i landtransporten skal være 10 pct. i 2020.

Målene uddybes kort nedenfor.

Anm.: I begge figurer er der tale om en fremskrivning fra og med 2014.

Kilde: Energistyrelsen (2014), *Energistatistik 2013*, december 2014.

Klima og energipolitiske mål

EU's stats- og regeringschefer bekræftede i oktober 2009, at de industrialiserede lande skal reducere deres drivhusgasudledninger med 80-95 pct. i 2050 i forhold til niveauet i 1990. Målet er endnu ikke præciseret, juridisk bindende eller fordelt mellem medlemslandene.

Herudover blev EU's stats- og regeringschefer i oktober 2014 enige om, at den samlede CO₂-udledning skal reduceres med mindst 40 pct. i 2030 i forhold til 1990. Der er endnu ikke fastsat rammer for fordelingen af, hvor meget de enkelte lande skal levere for at nå den del, der ikke allerede er omfattet af EU's kvotesystem.

Danmark har endvidere som led i EU's i Klima- og Energipakke fra 2008 påtaget sig at reducere de ikke-kvoteomfattede udledninger med 20 pct. i 2020 i forhold til niveauet i 2005. Der er årlige reduktionsforpligtelser i perioden 2013-20, og der er mulighed for at overføre over-

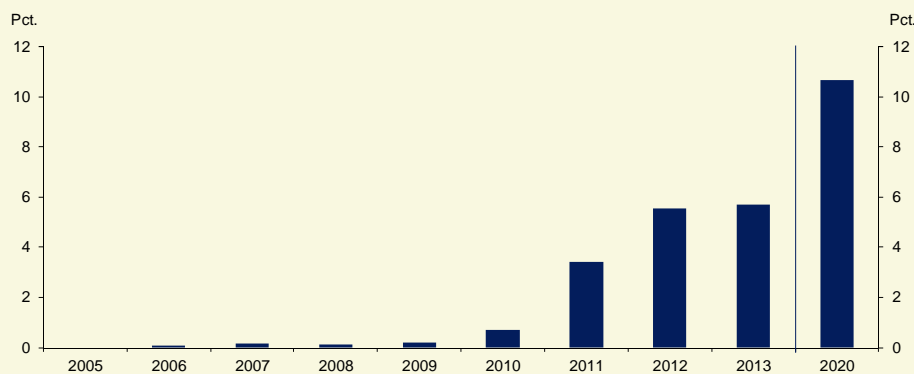
opfyldelse til efterfølgende år. Den seneste fremskrivning fra oktober 2014 viser, at der vil ske en overopfyldelse for hele perioden 2013-20 på i alt 19 mio. ton CO₂-ækvivalenter. Samlet forventes de ikke-kvoteomfattede udledninger reduceret med 23 pct. i 2020 i forhold til 2005-niveauet. Det svarer til en overopfyldelse på 0,6 mio. ton CO₂-ækvivalenter i 2020.

Danmark har ligeledes i forbindelse med EU's Klima- og Energipakke fra 2008 påtaget sig at øge den andel af det endelige energiforbrug, der stammer fra vedvarende energikilder (VE) til 30 pct. i 2020. I følge den seneste fremskrivning forventes målet overopfyldt med en andel af VE i det endelige energiforbrug på 37-39 pct. i 2020, *jf. figur 4.7*.

Af den seneste fremskrivning fremgår ligeledes, at det totale bruttoenergiforbrug i 2020 forventes at være 753 PJ, hvilket betyder, at bruttoenergiforbruget er reduceret med 12 pct. i forhold til 2006. Hermed opfyldes det nationale mål om energieffektivitet i energiaftalen fra 2008, hvor bruttoenergiforbruget skulle reduceres med 4 pct. i 2020 i forhold til 2006.

Danmark skal endvidere, som en del af Klima- og Energipakken, leve op til et krav om, at mindst 10 pct. af energiforbruget i landtransportsektoren skal dækkes af VE i 2020. Med implementeringen af de aftalte transportinitiativer i energiaftalen ventes dette mål opfyldt. Ifølge den seneste fremskrivning vil 10,7 pct. af landtransportens energiforbrug i 2020 komme fra biobrændstoffer, *jf. figur 4.8*.

Figur 4.8
Andel af biobrændstoffer i landtransportens energiforbrug

Kilde: Energistyrelsen, *Energistatistik 2013*, december 2014 og Energistyrelsen, *Danmarks Energi- og Klimafremskrivning*, oktober 2014.

I oktober 2014 satte EU's stats- og regeringschefer yderligere mål for andelen af vedvarende energikilder i 2030, hvor 27 pct. af energiforbruget skal komme fra vedvarende energi. Målet er bindende, men det fordeles ikke på de enkelte lande. Derudover blev der sat et vejledende mål om at forbedre energieffektiviteten med 27 pct.

Der er i de senere år gennemført en række aftaler, der understøtter de klima- og energipolitiske mål. De væsentligste er *Energiaftalen*, *Klimaloven* og *Vækstpakke 2014*.

Energiaftale 2012-20

Med energiaftalen er en lang række initiativer besluttet for at understøtte og udbygge den danske position på klima- og energiområdet, jf. Danmarks nationale reformprogram 2013. Aftalen indebærer omfattende investeringer i vedvarende energi og energieffektivitet. Samtidig tages vigtige skridt på vejen mod 100 pct. vedvarende energi i den danske energi- og transportsektor i 2050.

Som opfølgning på energiaftalen er flere tiltag blevet gennemført. Blandt andet er en strategi for energireovering af den eksisterende bygningsmasse blevet formuleret. Strategien fastlægger, hvilke initiativer der skal gennemføres for at sikre, at energiforbruget i bygninger reduceres på vejen til et grønt energisystem. En Smart Grid Strategi⁶, en energisparepakke og et eftersyn af den danske elregulering er andre tiltag.

Klimalov

Klimaloven blev vedtaget i juni 2014. Med loven har Danmark fået en overordnet strategisk ramme for klimapolitikken, så der sikres gennemsigtighed og offentlighed om status, retning og fremdrift for klimapolitikken. I forbindelse med klimaloven er der etableret et nyt uafhængigt, fagligt baseret klimaråd. Rådet består af uafhængige eksperter, som blandt andet skal rådgive regeringen om, hvordan omstillingen til et lavemissionssamfund i 2050 kan realiseres på en omkostningseffektiv måde under hensyntagen til vækst, konkurrenceevne og sunde offentlige finanser. Professor Peter Birch Sørensen – tidligere formand for De Økonomiske Råd og Produktivitetskommissionen – er udpeget som formand for Klimarådet.

Klimaloven lovfæster, at klima-, energi- og bygningsministeren hvert år skal sende en klimapolitisk redegørelse til Folketinget, som giver en status for udledningen af drivhusgasser, og hvordan Danmark overholder de internationale klimaaftaler.

Endelig pålægger Klimaloven den til enhver tid siddende klima-, energi- og bygningsminister at fremsætte nationale klimamålsætninger mindst hvert femte år. Klimamålsætningerne skal have et tiårigt perspektiv.

Vækstpakke 2014 mv.

Der blev, som led i en samlet aftale om *Vækstpakke 2014*, indgået en delaftale om tilbagebetaling af forsyningsikkerhedsafgiften mv. og lempelser af PSO⁷. Delaftalen har blandt andet betydning for den aftalte udbygning af vindenergi i Energiaftalen. For at imødegå dele af klimaeffekten af aftalen blev det besluttet at gennemføre klimatiltag i form af udtag af lavbundsjorde, etablering af biocovers og oprettelsen af et energisparesekretariat. Derudover er der

⁶ Smart Grid bruges som en samlebetegnelse for styring af hele elsystemet, dvs. en samtænkning af produktion, transmission, distribution og styring af forbrug.

⁷ Public Service Obligation der blandt andet dækker tilskud til vedvarende energi og decentrale kraftvarmeværker mv.

afsat yderligere midler i 2018 og 2019 til klimatiltag. Det kommende uafhængige Klimaråd vil blive bedt om at komme med anbefalinger til, hvordan disse midler bedst udmøntes. Anbefalingerne skal foreligge primo 2016.

Der blev med finanslovsaftalen for 2015 blandt andet afsat midler til store varmepumper og en pulje til fremme af geotermi. Derudover er der afsat en pulje til klimatiltag for perioden 2015-17, som blev udmøntet på konkrete klimatiltag inden for primært landbrug og transport i februar 2015

Den fremadrettede klimapolitik og vurdering af klimaeffekt

Regeringen arbejder for, at klimahensynet også fremadrettet skal integreres i politikudviklingen inden for alle de sektorer, der udleder drivhusgasser. Regeringens klimapolitik bygger på en række principper, blandt andet at indsatsen tilrettelægges omkostningseffektivt, så de klima- og energipolitiske mål nås med så begrænsede samfundsøkonomiske omkostninger som muligt. Parallelt med regeringens klimaplan fra august 2013 er der udarbejdet et virkemiddelkatalog, hvori forskellige virkemidler til at opnå yderligere reduktioner i udledningen af drivhusgasser, er analyseret. Virkemiddelkataloget danner sammen med klimaplanen og den nye klimalov udgangspunktet for den videre politiske dialog om, hvordan det nationale mål for 2020 om en reduktion på 40 pct. i forhold til 1990 nås.

Der gennemføres årligt en samlet vurdering af effekten af den samlede danske indsats. Den næste vurdering (Danmarks energi- og basisfremskrivning) forventes offentliggjort ultimo 2015. Der foretages derudover løbende evalueringer af enkelte tiltag fx energiselskabernes energisparsindsats og tilskudsordningen VE til proces. Den næste evaluering af energiselskabernes energisparsindsats vil blive offentliggjort i første halvår af 2015.

På det energipolitiske område vil parterne fra energiaftale 2012-20 mødes i 2015 med henblik på at se på videreførelsen af aftalens initiativer. Senest inden udgangen af 2018 skal parterne drøfte konkrete supplerende initiativer for perioden efter 2020.

4.4 Det nationale mål for uddannelse

Regeringen har tiltrådt de overordnede EU-mål på uddannelsesområdet i Europa 2020-strategien om at reducere uddannelsesfrafaldet til 10 pct. for de 18-24-årige samt øge den andel af de 30-34-årige, der har afsluttet en videregående eller tilsvarende uddannelse, til mindst 40 pct.

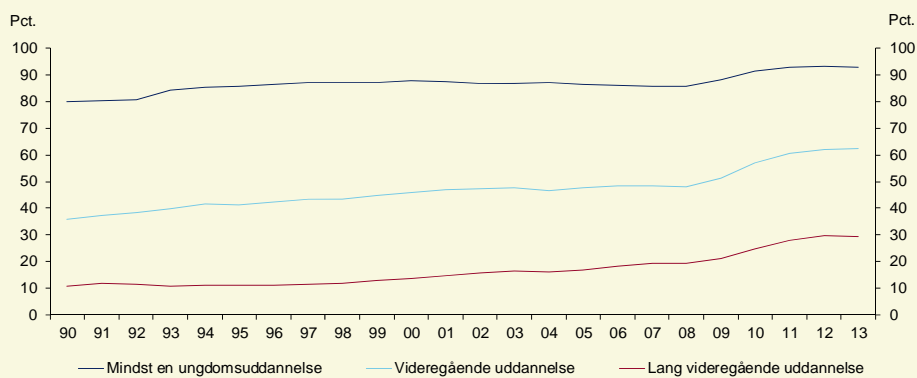
Danmark bidrager til opfyldelse af EU-målene gennem de nationale mål, som imidlertid opgøres efter andre metoder end EU-målene. De danske nationale mål er, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse i 2015, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse i 2020, og at mindst 25 pct. skal gennemføre en lang videregående uddannelse.

Den seneste opgørelse for 2013-årgangen viser, at 93 pct. af en ungdomsårgang skønnes at gennemføre mindst en ungdomsuddannelse, 62 pct. at gennemføre en videregående uddannelse og 29 pct. at gennemføre en lang videregående uddannelse, *jf. figur 4.9.*

Det er et helt centralt mål for regeringen at styrke faglighed og kvalitet i folkeskolen, på ungdomsuddannelserne og på de videregående uddannelser. Samtidig er det regeringens mål, at mindst 25 pct. af eleverne vælger en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse, at flere gennemfører en erhvervsuddannelse, og at de danske unge kommer hurtigere igennem deres uddannelser. Det er endvidere regeringens mål at styrke kvalitet og relevans for efterfølgende beskæftigelse i de videregående uddannelser, og at voksen- og efteruddannelserne styrkes markant frem mod 2020. Indsatsen vil samlet set bidrage til at forbedre udbudet af veluddannet arbejdskraft og bidrage til øget vækst og beskæftigelse.

Figur 4.9

Andel af en 9.klasses årgang, der forventes at opnå mindst en ungdomsuddannelse, en videregående uddannelse og en lang videregående uddannelse

Anm: Regeringen har tre målsætninger på mindst en ungdomsuddannelse (95 pct.), en videregående uddannelse (60 pct.) og en lang videregående uddannelse (25 pct.).

Kilde: Undervisningsministeriet, *profilmodellen 2013*.

Et fagligt løft af folkeskolen

Folkeskolereformen trådte i kraft ved skoleårets begyndelse i august 2014, jf. afsnit 3.2.2. Reformens mål er, at alle elever skal blive så dygtige, de kan, at folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater, samt at tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes. Implementeringen forløber som planlagt og understøttes og følges af Undervisningsministeriet. Det er endnu for tidligt at konkludere med hensyn til reformens effekter.

Evaluerings- og opfølgingsindsatsen består bl.a. af årlige nationale test af elevernes faglighed og måling af trivslen. Implementeringsarbejdet følges derudover gennem et evaluerings- og følgeforskningsprojekt, der skal dokumentere status på reformens implementering, skabe grundlag for læring på baggrund af erfaringer og resultater fra implementeringen samt styrke den empiriske forskning på folkeskoleområdet.

Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser

Regeringen har i juni 2014 fået vedtaget en omfattende reform af erhvervsuddannelserne, jf. afsnit 3.2.2. Reformen, som træder i kraft august 2015, skal bidrage til, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, og at kvaliteten højnes. Reformen indebærer bl.a. et nyt etårigt grundforløb for helt unge, fokus på at styrke attraktive ungdomsuddannelsesmiljøer, en mere fokuseret vejledning i overgangen fra grundskolen, hvor der også indføres en ny erhvervsrettet 10. klasse, indførelse af adgangskrav for at blive optaget, flere muligheder for at tage fag på højere niveau og bedre videreuddannelsesmuligheder. Med reformen bliver eleverne sikret minimum 26 timers undervisning om ugen på grundforløb fra 2016 svarende til knap 35 lektioner om ugen. Implementeringen forløber som planlagt, og reformens konkrete mål vil blive fulgt tæt gennem løbende opfølgning, måling og evaluering af fremdrift og resultater.

Gymnasier til fremtiden

Regeringen har i december 2014 fremlagt et udspil om de gymnasiale uddannelsers rammer og indhold, som skal bidrage til et kvalitetsløft af de gymnasiale uddannelser. Med udspillet vil regeringen indrette de gymnasiale uddannelser mere enkelt og overskueligt. De unge skal i højere grad have de fag, som de skal bruge for at starte på en videregående uddannelse. Det faglige niveau skal styrkes, og eleverne skal opleve en højere faglig kvalitet i undervisningen, mere målrettede og moderne undervisningsformer, bedre trivsel og et mere aktivt samspil mellem lærerne og den enkelte elev.

Bedre voksen- og efteruddannelse for ufaglærte og faglærte

Regeringen har med *Vækstplan DK* fra april 2013 afsat 1 mia. kr. i perioden 2014-20 til mere og bedre voksen- og efteruddannelse for ufaglærte og faglærte, der er udmøntet på baggrund af aftale med LO og DA i Vækstpakke 2014 fra juni 2014. Målet er, at flere ufaglærte opkvalificeres, og at flere faglærte skal løftes til videregående niveau. Det er samtidig målet, at kvaliteten og fleksibiliteten styrkes. De igangsatte initiativer skal bidrage til et løft i aktiviteten på op til 180.000 flere kursister inden for især arbejdsmarkedsuddannelser og akademiuddannelser, herunder 20.000 studerende på videregående uddannelsesniveau.

Dimensionering

Regeringen lancerede med *Vækstpakke 2014* fra juni 2014 lancerede en øget dimensionering på de videregående uddannelser. Målet er at flytte optaget på uddannelser med systematisk og markant overledighed til uddannelser med bedre jobudsigter. Det samlede dimensioneringsomfang er ca. 3.500 pladser, svarende til 6 pct. af optaget i 2013.

Samtidig etableres et digitalt overblik, så kommende studerende får nem adgang til sammenlignelige informationer om bl.a. uddannelsernes ledighed, beskæftigelsesmuligheder og tallet samt studerendes og færdiguddannedes vurderinger af uddannelsernes kvalitet og relevans for efterfølgende job.

Udvalg for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser (Kvalitetsudvalget)

Regeringen ønsker at styrke kvalitet og relevans for efterfølgende beskæftigelse i de videregående uddannelser. Derfor nedsatte regeringen i oktober 2013 Kvalitetsudvalget, der med to delrapporter i henholdsvis april og november 2014 samt en opsamlende rapport i januar 2015 har præsenteret en række anbefalinger til styrkelse af kvalitet og relevans i de videregående uddannelser. Anbefalingerne omfatter blandt andet forslag til ændring af strukturen

på de videregående uddannelser, øget dimensionering, gennemsigtighed i den enkeltes uddannelsesvalg, øget åbenhed og gennemsigtighed om kvalitet og relevans, studieintensitet, optagelsessystemet, censorområdet, god undervisning mv.

Med *Vækstpakke 2014* fra juni 2014 er der taget initiativer til at følge op på nogle af anbefalingerne. Regeringen vil i foråret 2015 tage stilling til eventuelt yderligere initiativer, bl.a. i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne.

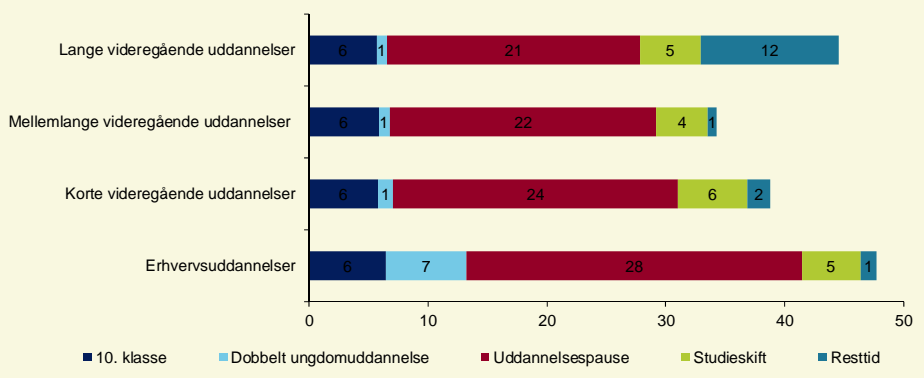
Reform af SU-systemet og rammerne for studie gennemførelse

Der blev i april 2013 indgået en politisk aftale om en reform af SU-systemet og rammerne for studie gennemførelse. Reformen bygger på en præmis om et fortsat velfungerende og effektivt SU-system, som sikrer unges mulighed for at få en uddannelse, uanset social baggrund. Reformen styrker samtidig de offentlige finanser med 2,2 mia. kr. i 2020, jf. kapitel 3.1.

En central del af reformen er at sikre en hurtigere studie gennemførelse. I international sammenhæng er danske unge blandt de ældste, inden de færdiggør en kompetencegivende uddannelse. I gennemsnit forventes de at bruge næsten fire år i mætid efter afsluttet grundskole indtil en bestået lang videregående uddannelse på grund af uddannelsespauser og studietidsforlængelser, jf. figur 4.10.

Figur 4.10

Forventet gennemsnitligt mætidforbrug i måneder fra afsluttet 9. klasse til første erhvervs kompetencegivende uddannelse, 9. klasse årgang 2011

Kilde: Undervisningsministeriet baseret på Danmarks Statistiks registre.

Per 1. januar 2015 er en række af de initiativer, der skal understøtte tidligere studiestart og sikre en hurtigere studie gennemførelse, implementeret. Eksempelvis kan studerende modtage SU i 12 måneder udover uddannelsens normerede tid, hvis de starter på deres første videregående uddannelse senest to år efter adgangsgivende uddannelse. Studerende, der starter senere, kan få SU til uddannelsens normerede studietid. Der er indført et loft på højst 5 ungdomsuddannelser med SU. Endelig er der indført bedre rammer for merit ved studieophold på anden institution eller studieskift, øget brug af vinterstart samt bedre overgange mel-

lem bachelor- og kandidatuddannelser. Endvidere stilles der krav til universiteterne om at nedbringe den gennemsnitlige studietid med 4,3 måneder frem mod 2020.

Udviklingskontrakter 2015-17

Der er for de videregående uddannelser indgået udviklingskontrakter for alle 37 institutioner for 2015-17. Udviklingskontrakterne skal fremme institutionens strategiske udvikling samt skabe synlighed om institutionens arbejde med at opfylde samfundsmæssige udfordringer.

Internationaliseringshandlingsplan

Regeringen lancerede i april 2014 en Internationaliseringshandlingsplan med fokus på tiltrækning til og fastholdelse af internationale studerende i Danmark og øge internationaliseringen af de videregående uddannelser. Med *Vækstpakke 2014* fra juni 2014 blev det bl.a. besluttet at igangsætte et forsøg med et nyt stipendieprogram målrettet særligt talentfulde studerende udenfor EU/EØS. Der er afsat 25 mio. kr. i alt i 2015-17, som skal finansiere, at 60-65 særligt talentfulde studerende får tildelt et stipendium, som dækker studieafgift og leveomkostninger.

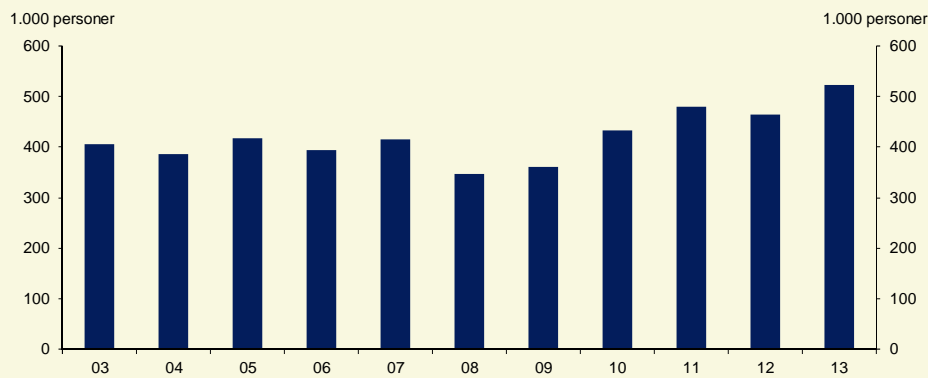
4.5 Det nationale mål for social inklusion

Det er vigtigt for regeringen, at alle borgere får reelt lige muligheder for at bidrage aktivt til samfundet. Med reformer af kontanthjælp, førtidspension, fleksjob og ungdomsuddannelserne er der skabt rammerne for, at flere får muligheden for at blive en aktiv del af samfundet og af arbejdsmarkedet. Det er både til gavn for den enkelte og for det danske samfund.

Den danske regering har som led i EU-2020 strategien et mål for social inklusion, som handler om at reducere antallet af personer i husstande med lav beskæftigelse med 22.000 personer frem mod 2020. Det danske mål afspejler, at social inklusion bedst opnås gennem en bred social, arbejdsmarkeds- og uddannelsesrettet indsats.

Frem mod 2013 er der kommet flere personer i husstande med lav beskæftigelse, og i 2013 er tallet ifølge Eurostat på 522.000 personer, jf. figur 4.11. Det skal ses i lyset af det betydelige økonomiske tilbageslag i 2008-09 og den efterfølgende periode med svag økonomisk udvikling. Tallet for 2013 dækker over den selvrapporterede beskæftigelse i 2012 (rapporteringen finder sted i starten af 2013). Således afspejler tallet ikke den vending, der generelt er sket på arbejdsmarkedet siden midten af 2013 med faldende ledighed og stigende beskæftigelse.

Figur 4.11
Personer i husstande med lav beskæftigelse

Anm.: Eurostats 2020-indikator: 'People living in households with very low work intensity'. Oplysninger i EU-SILC vedrører foregående år, hvorfor fx 2013 vedrører oplysninger for 2012. Beskæftigelsesgrad under 20 pct. i året.

Kilde: Eurostat.

Personer i husstande med lav beskæftigelsesgrad udgøres i vid udstrækning af ledige, efterlønsmodtagere, førtidspensionister, sygedagpengemodtagere og ledige i støttet beskæftigelse. Det er en del af den danske social- og beskæftigelsespolitik, at har man varigt eller i en periode en funktionsnedsættelse, eller af andre årsager ikke mulighed for at arbejde, så skal man via en overførselsindkomst sikres et indkomsterstattende forsørgelsesgrundlag

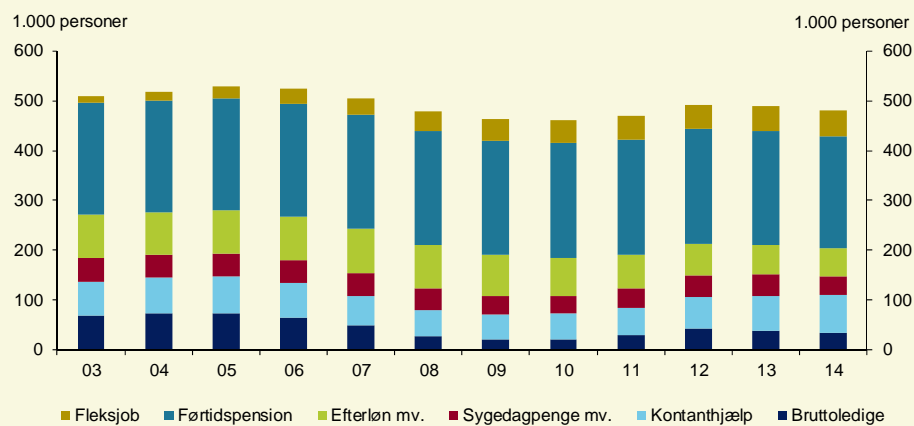
Der er tegn på en sammenhæng mellem social inklusion og tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er således særligt væsentligt, at personer fastholder forbindelsen med arbejdsmarkedet, frem for at være på langvarig offentlig forsørgelse⁸. Undersøgelser viser, at dette antal er faldet over de seneste år. Medio 2014 er der godt 475.000 langvarigt offentligt forsørgede 18-64-årige, mod omkring ½ mio. personer i midten af 00'erne. Hovedparten af denne gruppe har trukket sig permanent tilbage fra arbejdsmarkedet og modtager førtidspension eller efterløn. Men der er også 141.000 bruttoledige og (øvrige) kontanthjælpsmodtagere samt modtagere af sygedagpenge, der har været offentligt forsørgt i mindst 80 pct. af tiden i de foregående 3 år.

Antallet af langvarigt offentligt forsørgede er aftaget i de seneste par år og ligger aktuelt på et niveau, der er lavere end for 9-10 år siden, hvor omkring 530.000 personer var langvarigt offentligt forsørgt, jf. figur 4.12. I opgørelsen er personer på fleksjob medregnet i gruppen af offentligt forsørgede. Regnes disse ikke med, er faldet i antallet af langvarigt offentligt forsør-

⁸ Personer i langvarig forsørgelse er personer, der i mindst 80 pct. af tiden i de foregående 3 år har været offentligt forsørgt (idet der ses bort fra modtagere af SU).

gede over de seneste 10 år endnu større. Faldet i antallet af langvarigt offentligt forsørgede i de senere år skyldes hovedsageligt, at tilgangen til gruppen er faldet (siden 2010).

Figur 4.12
Langvarigt offentligt forsørgede opdelt på typen af overførselsindkomst

Anm.: Opgjort som et gennemsnit for månederne i første halvår. Den underliggende månedlige opgørelse er baseret på arbejdsmarkedsstatus i den sidste hele uge i de enkelte måneder. Personer, der står registreret med korterevarende ”pause” fra offentligt forsørgelse (op til 3 uger), regnes for offentligt forsørgede i disse uger. Typen af overførselsindkomst angiver overførselsindkomst på opgørelsestidspunktet. På grund af den 3-årige opgørelsesperiode er de konjunkturbetingede udsving lidt forsinkede i forhold til udviklingen i antal overførselsmodtagere generelt.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Frem mod 2020 er der udsigt til, at antallet af (langvarigt) offentligt forsørgede vil falde yderligere – i takt med at konjunkturerne normaliseres, og virkningen af reformerne gradvist øges. De første foreløbige erfaringer fra virkningen af kontanthjælpsreformen tyder på, at flere unge nu vælger uddannelse eller beskæftigelse fremfor kontanthjælp. Regeringen følger udviklingen tæt og vil følge effekterne af de initiativer og reformer, som er iværksat for at styrke uddannelse og beskæftigelse.

Initiativer til understøttelse af social inklusion

Regeringen har løbende gennemført initiativer, herunder for at understøtte de nationale sociale 2020-mål, som skal styrke udsatte grupper, og hvis formål er at skabe social inklusion samt forebygge eksklusion. Med midler fra finansloven og satspuljen 2014/15 er der på en bred vifte af områder igangsat initiativer, som skal styrke inklusionen af børn, voksne og ældre samt flygtninge og indvandrere i samfundet, *jf. boks 4.2.*

Initiativerne understøttes af den generelle indsats for at øge beskæftigelsen og styrke uddannelsesniveaulet.

Boks 4.2**Initiativer til understøttelse af social inklusion**

- **Forebyggelsespakken.** Forebyggelsespakken "Tidlig Indsats – Livslang Effekt" blev lanceret i efteråret 2014. Der er med finansloven 2014 afsat 70 mio. kr. årligt i årene 2014-17 til initiativet, herunder til initiativer på dagtilbudsområdet, jf. nedenfor. Der er i alt fire delinitiativer, som alle har fokus på det tidlige, forebyggende arbejde, der på både kort og lang sigt bidrager til øget social inklusion.
- **Fattigdomsredegørelse.** Regeringen har i maj 2014 udarbejdet den første årlige fattigdomsredegørelse, der viser udviklingen i antallet og beskriver sammensætningen af økonomisk fattige i Danmark. Redegørelsen belyser desuden sociale risikofaktorer for økonomisk fattigdom. Redegørelse viser, at der var ca. 39.200 økonomisk fattige i Danmark i 2012.
- **Afsavnsundersøgelse.** Regeringen har i gangsat en undersøgelse af, hvilke materielle og sociale afsavn mennesker i økonomisk fattigdom oplever som konsekvens af få økonomiske ressourcer. Denne undersøgelse kan give viden om de konkrete konsekvenser af økonomisk fattigdom og viden om, hvor der kan sættes ind.
- **Dagtilbud initiativer.** Der er i forbindelse med forebyggelsespakken "Tidlig Indsats – Livslang Effekt" med finansloven for 2014 afsat 55 mio. kr. i alt i årene 2014-2017 til en styrkelse af den tidlige indsats overfor børn, der er vokset op i udsatte familier, i dagtilbud. Formålet er at sikre, at børnene på sigt vil klare sig bedre på uddannelses- og arbejdsmarkedet. Derudover er der med satspuljeaftalen 2015 afsat 10,6 mio. kr. til et initiativ, der skal styrke udsatte børns overgang fra skole til dagtilbud. I finansloven for 2015 er der ydermere afsat 250 mio. kroner til mere pædagogisk personale i dagtilbud.
- **Antidiskriminationsenhed.** I oktober 2013 blev der lanceret en national antidiskriminationsenhed, der skal modvirke diskrimination på baggrund af etnicitet og handicap. Enheden blev oprettet i 2014 og har bl.a. til opgave at undersøge omfang og karakter af diskrimination og derefter tilrettelægge indsatser, der kan virke forebyggende.
- **Aftale om fremtidens hjemmehjælp.** I aftalen er der afsat 38 mio. kr. til et stort udviklingsprojekt, hvor 10-15 kommuner i samarbejde med frivillige organisationer skal blandt andet arbejde med at støtte ensomme ældre i at deltage i forebyggende og sociale aktiviteter.
- **Styrket modtagelse af nyankomne flygtninge og familiesammenførte.** Modtageindsatsen for nyankomne flygtninge og familiesammenførte til flygtninge er bl.a. blevet styrket, ved at kommunerne siden 1. juli 2013 skal tilbyde helbredsmæssige vurderinger hos en læge. På baggrund af den nuværende ekstraordinære situation med et stærkt stigende antal flygtninge har regeringen og KL indgået en forståelse om integrationsområdet. Regeringen har som følge heraf iværksat en række konkrete initiativer, som skal understøtte kommunernes modtagelse af nytilkomne flygtninge og familiesammenførte.
- **Stofmisbrugsbehandling.** Som led i udmøntningen af satspuljen 2014 blev der fremsat et lovforslag om anonym, ambulant stofmisbrugsbehandling. Målgruppen er personer med et stofmisbrug, som har en relativt tæt tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet, og som ellers ikke kan forventes at ville have opsøgt behandlingssystemet. Formålet er således at forebygge, at denne gruppe borgere på sigt udvikler sociale problemstillinger udover stofmisbruget.

Boks 4.2 (fortsat)**Initiativer til understøttelse af social inklusion**

- **Ny hjemløsestrategi.** Udbredelse og forankring af erfaringer fra Hjemløsestrategien 2013-15 samt lanceringen af en ny Hjemløsestrategi (2014-17) med fokus på at styrke den forebyggende og tidlige indsats til udsatte unge.
- **Bæredygtighedsstrategi.** De sociale 2020-mål indgår på lige fod med mål for den økonomiske udvikling og miljømæssige mål, jf. kapitel 5.
- **Brug for alle unge.** Støtte til de ikke uddannelsesparate unge, så en større andel påbegynder og gennemfører en ungdomsuddannelse. I alt afsættes 28,0 mio. kr. over fire år i satspuljen 2015-18.
- **Inklusion og stærke børnefællesskaber.** Som led i de i satspuljefinansierede midler har Undervisningsministeriets Læringskonsulentkorps en særlig inklusionsindsats.

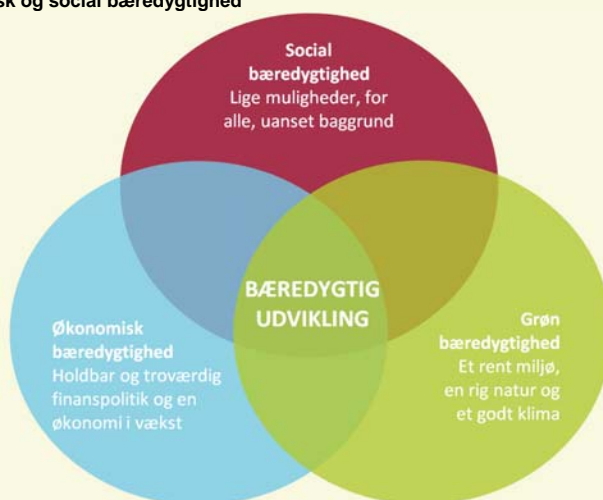
5. Grøn, økonomisk og social bæredygtighed

Regeringen har med strategien *Et bæredygtigt Danmark*, oktober 2014, opstillet 23 ambitiøse mål for udviklingen i Danmark på det økonomiske, grønne og sociale område. Udviklingen vil blive overvåget tæt, og der vil løbende blive fulgt op med konkrete reformer og initiativer, så der sikres en bæredygtig udvikling i Danmark.

En stærk og sund økonomi med et højt velstandsniveau er grundlaget for, at der kan investeres i velfærd, uddannelse og sundhed og tages hånd om de mest udsatte i samfundet. En bred arbejdsmarkedsdeltagelse er både en forudsætning for velstand og velfærd, men det er også vigtigt i et socialt perspektiv. Et samfund uden store sociale skel er samtidig med til at forebygge marginalisering og kriminalitet. Lige muligheder for uddannelse og et højt uddannelsesniveau understøtter produktivitet og velstand og bidrager til at nedbryde negativ social arv. Social bæredygtighed er derfor også vigtig for den økonomiske bæredygtighed.

En rig og mangfoldig natur og et rent miljø uden giftstoffer eller luftforurening bidrager til folkesundheden og livskvaliteten i Danmark. Samtidig er naturen og miljøet en afgørende rammebetingelse for vigtige erhverv som fx landbrug og fiskeri. Velstand gør det muligt at investere i beskyttelse af miljø, klima og natur, men respekt for naturgrundlag, miljø og klima er også vigtig for den økonomiske udvikling på lang sigt, *jf. figur 5.1*.

Figur 5.1
Grøn, økonomisk og social bæredygtighed

I dette kapitel redegøres for indholdet i strategien *Et Bæredygtigt Danmark* samt initiativer med et hovedfokus på grøn bæredygtighed. Økonomisk og social bæredygtighed er behandlet ligeledes i nedenstående, og er samtidig i vid udstrækning behandlet i forudgående kapitler.

5.1 Grøn bæredygtighed

Der er opstillet ambitiøse mål på det grønne område og igangsat en lang række forskellige indsatser for at sikre en grøn omstilling og skabe et bæredygtigt Danmark, *jf. boks 5.1*.

På klimaområdet er Danmark internationalt i front med en målsætning om at reducere drivhusgasudledningen med 40 pct. i 2020 og en energiaftale, der sikrer massive investeringer i grøn omstilling af energiforsyningen i de kommende år. Samtidig er der fremlagt en klimaplan, der peger frem mod indfrielsen af klimamålsætningen, *jf. afsnit 4.3*.

På miljøområdet skal en ambitiøs kurs sikre, at Danmark også fremadrettet har ren luft og rent drikkevand, beskyttes mod skadelige kemikalier og er forberedt på klimaforandringer. Den grønne omstilling skal også understøttes af en bedre evne til at genanvende og udnytte ressourcer i affald. På vandmiljø- og naturområdet er der indgået en aftale med private fonde om at etablere Den Danske Naturfond.

Der er med finansloven for 2014 afsat 800 mio. kr. i perioden 2014-17 til den grønne omstilling mv. Sortering og genanvendelse af affald, sekretariatet for Den Danske Naturfond og styrkelse af rådgivningen om PCB prioriteres med i alt 263 mio. kr. Herudover er der i forbindelse med *Vækstpakke 2014* udmøntet midler til klimakompenserende tiltag.

Med aftale om Finansloven for 2015 afsættes der 400 mio. kr. over fire år til bl.a. en styrket miljø- og økologiindsats, udvikling af bæredygtigt byggeri og udvikling af et grønt nationalregnskab.

Boks 5.1**Målsætninger for grøn bæredygtighed**

Udledningen af drivhusgasser skal i 2020 være reduceret med 40 pct. ift. udledningen i 1990.⁹

El- og varmforsyningen skal være dækket af 100 pct. vedvarende energi i 2035. Hele Danmarks energiforsyning, herunder transport, skal være dækket 100 pct. af vedvarende energi i 2050.¹

Genanvendelsen af husholdningsaffald skal øges til 50 pct. i 2022.

- Ressourcestrategien for affaldshåndtering lægger retning og virkemidler ud for en omstilling til større genanvendelse.
- Genanvendelsen af husholdningsaffald øges. I alt skal 50 pct. genanvendes i 2022. Øget udsortering af det organiske husholdningsaffald skal føre til, at dette anvendes til biogasproduktion.

Belastningen fra sprøjtemidler skal være reduceret med 40 pct. ved udgangen af 2015 ift. 2011.

- Belastningen måles ift. både sundhed, påvirkning af natur og risiko for nedsivning til drikkevandet.
- Sprøjtemiddelstrategien angiver virkemidler, der supplerer afgiften for at beskytte natur og sundhed mv.
- Pesticidafgiften er omlagt, så den nu afhænger af det enkelte sprøjtemiddels belastning og hæves for væsentligt at reducere belastningen fra sprøjtemidler.

Ren luft og regulering af problematiske kemikalier. Internationale aftaler og mål skal efterleves.

- I 2013 blev indgået en aftale med alle Folketingets partier om en ny kemikaliehandlingsplan for 2014-17.
- Med en aktiv indsats i EU har regeringen desuden fremmet indsatsen vedrørende problematiske kemikalier og lav luftforurening. EU-kommissionen har fremlagt en europæisk ren-luft pakke med forslag til mål for 2020 og 2030.
- I 2014 besluttede regeringen at bruge 149 mio.kr. over tre år på at reducere særligt partikelforureningen og sikre overholdelse af NO₂-grænseværdien i København.

Danmark skal bevare en mangfoldig natur og beskytte dyr og planters levesteder i det åbne land og i skovene. Der skal på længere sigt sikres gunstig bevaringsstatus for arterne og naturtyperne omfattet af naturplanerne.

- Den Danske Naturfond vil med en samlet startkapital på 875 mio. kr. bidrage til naturens mangfoldighed mv.
- Regeringen gør brug af muligheden for at omlægge en del af den direkte landbrugsstøtte til Landdistriktprogrammets ordninger, der bl.a. bidrager til at forbedre natur og miljø.
- Regeringen har desuden lanceret en Naturplan Danmark, der er under udmøntning. De centrale naturpolitiske tiltag i Naturplan Danmark er vedtaget ved lov d. 19. februar 2015. Naturplan Danmark er samtidig Danmarks biodiversitetsstrategi, der følger op på FN's og EU's mål for biodiversitet i 2020.

Fjerde, kystvande, søer og vandløb samt grundvandet skal leve op til vandrammedirektivets krav, og havområder til havstrategirammedirektivets krav.

- I forbindelse med forberedelsen af de udkast til vandplaner for perioden 2016-21, som er i offentlig høring, er tilstanden og indsatsbehovet i de danske vandområder blevet kortlagt. Det danner grundlaget for de konkrete målsætninger og indsatser, som indgår i udkastene til vandplaner for perioden 2016-21.
- I 2012 udarbejdedes en havstrategi, der sætter mål og retning for de kommende års arbejde for forbedring af miljøtilstanden i de danske havområder. I 2014 etableredes et overvågningsprogram, og i 2015 opstilles et indsatsprogram, der skal sikre, at Danmark lever op til målene i havstrategien.

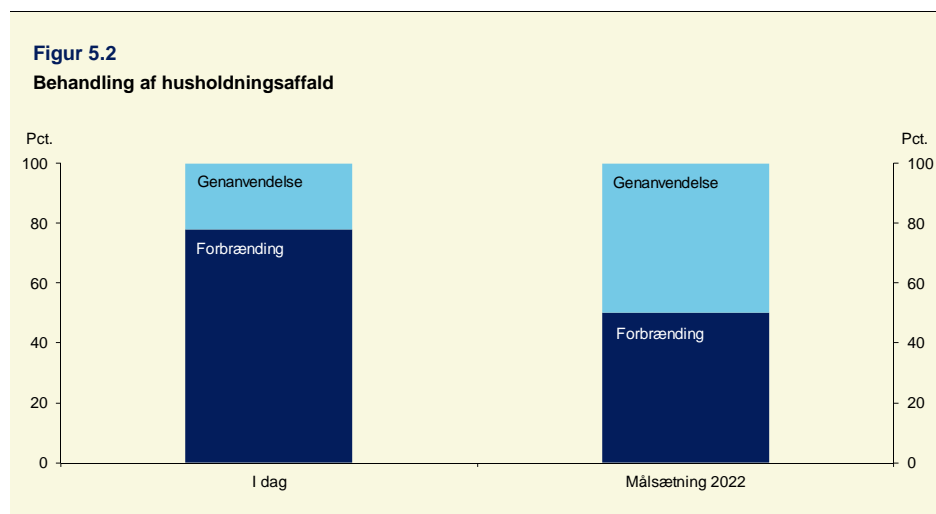
⁹ Klima- og energimålsætningerne er afhandlet i afsnit 4.3.

Ressourcestrategien for affaldshåndtering

Fremstillingen og anvendelsen af produkter resulterer ofte i et stort forbrug af ressourcer i værdikæden og efterfølgende produktion af affald. Dansk økonomi brugte 119 mio. tons ressourcer (DMC) i 2012 – en reduktion fra 131 mio. tons i 2000. Materialeforbruget fordeler sig på 23 pct. biomasse, 51 pct. ikke-metalliske mineraler, 24 pct. fossile brændsler og 1 pct. metaller. Ressourceproduktiviteten i Danmark er steget med 17 pct. fra 2000-12. Det betyder, at der opnås 17 pct. mere økonomisk værdi ud af hvert kilo materiale end tidligere. Affaldsproduktionen har i samme periode stort set fulgt den økonomiske udvikling. Det betyder, at der genereres omtrent den samme mængde affald i forhold til BNP i dag som i 2000.

Danmark har en høj udnyttelse af energien i affald til varme og el. I et europæisk perspektiv deponeres der meget lidt affald, nemlig 6 pct. i Danmark, mens der til gengæld afbrændes 29 pct. og genanvendes 63 pct. Affald fra virksomheder og husholdninger indeholder imidlertid materialer og værdier, hvoraf der med fordel kan genanvendes endnu mere frem for deponering og afbrænding. Genanvendelsen af husholdningernes affald er eksempelvis lav, *jf. figur 5.2*.

I 2013 blev *Danmark uden affald - Ressourcestrategien for affaldshåndtering* fremlagt for at fremme genanvendelse af husholdningsaffald. Målet er at genanvende 50 pct. af husholdningsaffaldet i 2022, *jf. figur 5.2*. Det betyder mindst en fordobling af genanvendelsen af husholdningsaffaldet, hvilket skal ske på en omkostningseffektiv måde og i et tæt samarbejde med kommuner og virksomheder.

Anm.: Husholdningsaffald med genanvendelsespotentiale.

Kilde: Miljøstyrelsens affaldsstatistik og fremskrivning.

Regeringen lancerede i februar 2015 *Danmark uden affald II – udkast til Strategi for affaldsforebyggelse*, som ligger i forlængelse af regeringens *Ressourcestrategi for affaldshåndtering – Danmark uden affald*. Regeringen vil med denne strategi reducere spild og undgå, at værdifulde ressourcer bliver til affald. *Danmark uden affald II* indeholder to tværgående temaer; omstilling i danske virksomheder og grønt forbrug.

Virksomhedernes og forbrugernes indsats er afgørende for at reducere mængden af affald og er derfor det naturlige omdrejningspunkt for de to tværgående temaer.

Det er regeringens målsætning, at danske virksomheder skal øge ressourceeffektiviteten. For at understøtte målsætningen bidrager regeringen til at styrke virksomhedernes strategiske miljøarbejde og ressourceeffektivitet gennem blandt andet målrettede støtteordninger. Regeringen prioriterer blandt andet nye lånemuligheder for virksomheder i Danmarks Grønne Investeringsfond med en udlånskapacitet på 2 mia. kr., hvor virksomheder kan søge fonden om at medfinansiere grønne projekter, herunder til ressourceeffektivitet.

Det er regeringens målsætning, at det skal være nemmere for forbrugere at købe produkter og tjenesteydelser, som har mindre ressourceforbrug, har færre problematiske stoffer og genererer mindre affald. Det skal bl.a. gøres ved at stimulere efterspørgslen efter miljørigtige varer og tjenesteydelser samt understøtte udbredelsen af mere ressourceeffektive forretningsmodeller.

Med strategien *Danmark uden affald II – udkast til Strategi for affaldsforebyggelse* fokuseres der på fem forskellige indsatsområder, jf. boks 5.2. Indsatsområderne er udvalgt på baggrund af en vurdering af, hvor der er et stort potentiale for affaldsforebyggelse samt en omfattende interessentinddragelse.

Boks 5.2

Indsatsområder i *Danmark uden affald II – udkast til Strategi for affaldsforebyggelse*

Madspild: Regeringens målsætning er, at madspild reduceres i alle led af værdikæden for fødevarer.

Bygge & anlæg: Regeringens målsætning er at gøre det lettere for bygge- og anlægsbranchen at agere mere ressourceeffektivt, at problematiske stoffer skal kunne håndteres sundheds- og miljømæssigt forsvarligt samt at sikre en bedre vidensdeling på tværs af sektoren.

Tekstiler: Regeringens målsætning er at gøre det lettere for tekstilvirksomhederne at reducere miljøbelastningen i produktionsfasen og gøre det nemmere at genbruge og genanvende tekstiler, bl.a. ved at mindske brugen af problematiske stoffer i tekstilerne.

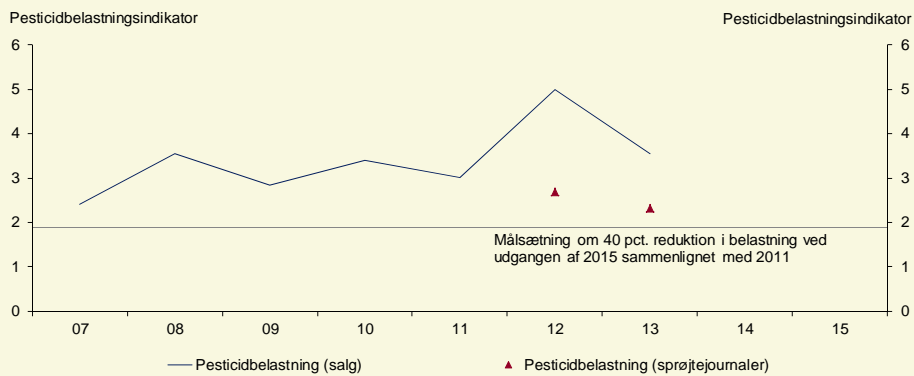
Elektronik: Regeringens målsætning er at gøre det nemmere at genbruge og genanvende elektronik og elektronikaffald, så levetiden på produkterne forlænges, og de i højere grad kan indgå i cirkulære kredsløb.

Emballage: Regeringens målsætning er, at den samlede miljøbelastning fra emballage mindskes.

Kilde: *Danmark uden affald II – udkast til Strategi for affaldsforebyggelse*.

Sprøjtemidler og kemikalier

Der er på miljøområdet udstukket en ambitiøs kurs, der fremadrettet skal medvirke til beskyttelse af drikkevand, naturen og menneskers helbred mod sprøjtemidler. Der arbejdes for en bæredygtig anvendelse af sprøjtemidler, og forbruget skal reduceres de steder, hvor det er muligt. Det skal samtidig sikres, at de anvendte sprøjtemidler belaster sundhed, natur og grundvand mindst muligt. Målsætningen er, at belastningen fra sprøjtemidler ved udgangen af 2015 skal være 40 pct. lavere end beregnet i 2011, jf. figur 5.3.

Figur 5.3**Udviklingen i belastningen med sprøjtemidler i perioden 2007-13 og målsætning i 2015**

Anm.: Den nye afgift medførte hamstring og derfor et midlertidigt større salg af sprøjtemidler i 2012. Det faktiske forbrug i 2012 opgjort på baggrund af sprøjtejournaler er væsentligt lavere.

Kilde: Miljøstyrelsens bekæmpelsesmiddelstatistik 2013.

I februar 2013 blev der indgået en bred aftale om en ny sprøjtemiddelstrategi med konkrete indsatser og værktøjer for at nå dette mål – herunder særligt den nye og højere afgift på pesticider. Den nye og mere intelligente afgift betyder, at det bliver dyrere at anvende sprøjtemidler, der belaster natur, sundhed og grundvand meget, mens mindre belastende sprøjtemidler bliver relativt billigere.

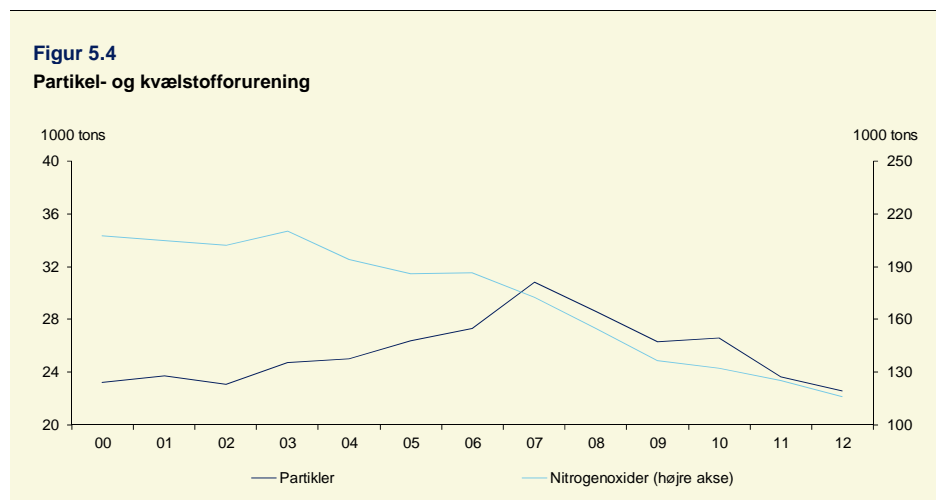
Problematiske kemikalier skal også undgås. Der findes kemikalier i mange produkter som tøj, legetøj mv. Nogle af disse kan skade menneskers sundhed og livskvalitet og påvirke naturen. Det er kemikalier og produkter, som produceres mange steder i verden, og som handles på tværs af landegrænser. Håndteringen af kemikalier kræver derfor især en international indsats. Der er indgået en bred *Aftale om ny kemikalieindsats 2014-2017* med alle Folketingets partier. Aftalen skal sikre mere viden om kemiske stoffers farlighed og er en fortsættelse af Danmarks aktive deltagelse i internationale samarbejder for at forhindre, at problematiske stoffer skader mennesker og miljøet og hindrer genanvendelse. Desuden sætter aftalen fokus på alternativer til problematiske stoffer i blandt andet forbrugerprodukter, ligesom kontrollen med problematiske stoffer styrkes.

Luftforurening

Luftforureningen i Danmark kommer fra mange forskellige kilder. De fleste kilder til luftforurening er menneskeskabt, og kommer blandt andet fra afbrænding af kul, olie, gas og træ. 70-80 pct. af luftforureningen kommer til Danmark fra udlandet og den internationale skibsfart. Danmark kan derfor ikke løse hele problemet med luftforureningen og arbejder derfor internationalt for at reducere luftforureningen. Det sker for eksempel i den internationale søfartsorganisation, *IMO*, hvor man aftaler krav til den internationale skibstrafik.

Luftforureningen består af en række forskellige partikler, gasser og kemiske forbindelser, som især stammer fra afbrænding af blandt andet kul og olie fra trafikken og fra brændeovne. Transport og brændeovne er de dominerende kilder. Knap 70 pct. af partikelforureningen

(PM_{2,5}) kommer fra brændefyring, og mere end 70 pct. af kvælstofforureningen (NO_x) kommer fra transportsektoren. Både partikel- og kvælstofforureningen har udvist en faldende trend de senere år, *figur 5.4*.

Kilde: European Environment Agency.

Derfor er det over for busser, skibsfart og brændeovne, at indsatsen mod luftforurening er målrettet. Der er afsat 74 mio. kr. til renere busser i København og 75 mio. kr. til mindre forurening fra brændeovne, øget kontrol af forurening fra skibe og udvikling af ren-luft-teknologi og bysamarbejder, *jf. boks 5.3. Ren luft til danskerne* skal have fuld effekt i 2016. Der er allerede skrappe udledningskrav til nye brændeovne. De bliver snart yderligere skærpet med en ny brændeovnsbekendtgørelse. Vurderingen er, at nye krav vil medføre en gennemsnitlig årlig reduktion i partikeludledningen fra brændefyring på cirka 5 pct. frem til år 2035.

Boks 5.3**Ren luft til danskerne**

Renere busser i København: Busserne i København får nye, forbedrede rensesystemer (såkaldte SCR-systemer), der vil reducere 80 procent af deres forurening. Med denne løsning vil Danmark overholde EU's krav til luftkvalitet i 2015.

Mindre forurening fra brændeovne: Brændeovne står for knap 70 procent af den danske partikeludledning. Regeringen vil sammen med kommunerne og andre interessenter finde løsninger, der kan sikre mindre forurening fra brændeovne.

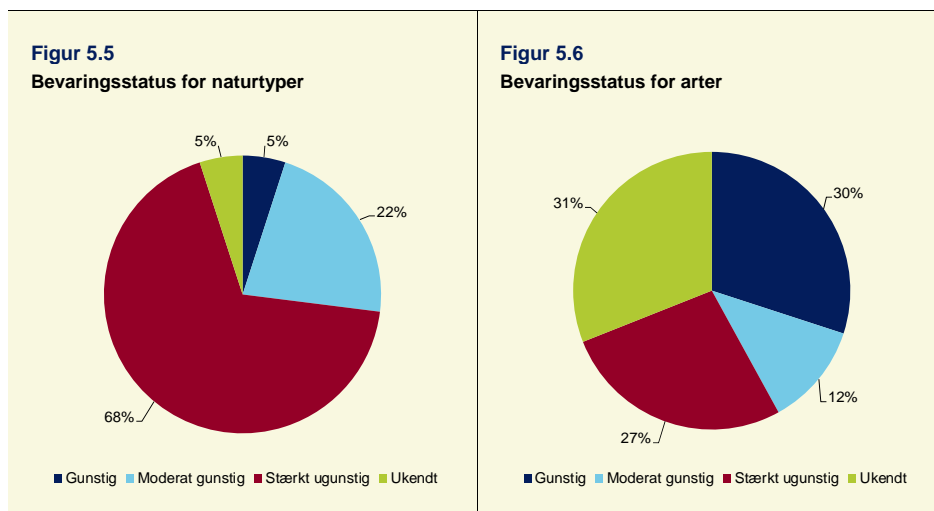
Øget kontrol med forurening fra skibe: Regeringen vil skærpe kontrollen med, at skibene overholder nye internationale krav, der betyder, at skibe i Nord- og Østersøen skal sejle på rent brændstof næsten uden svovl fra 2015. Øget kontrol skal sikre, at de nye svovlregler får størst mulig effekt.

Udvikling af ren-luft-teknologi og bysamarbejder: Regeringen vil styrke samarbejdet mellem byer og udvikling af ny teknologi, som kan reducere forureningen yderligere i Danmark og eksporteres til andre lande, der har udfordringer med luftkvaliteten.

Et rigt dyre- og planteliv og et rent vandmiljø

Beskyttelsen af naturtyper og levesteder for dyr og planter er nødvendig for at opretholde et rigt dyre- og planteliv. Naturen skal have tilstrækkelig plads og sammenhæng for at kunne bevares. På samme vis er et rent vandmiljø uden for mange næringsstoffer også af central betydning for den biologiske mangfoldighed i vandløb, søer, fjorde, kystvande og havene omkring Danmark.

Der skal sikres en stor biodiversitet i Danmark, et rent vandmiljø og rige muligheder for rekreative oplevelser i den danske natur. Grundlaget for landbrug og fiskeri og for alle de andre aktiviteter, hvor der drages nytte af naturen, skal bevares. Det forudsætter, at der tages hånd om naturværdierne, og at udledningen af næringsstoffer er i balance med omgivelserne. Danmark skal bevare en mangfoldig natur og beskytte dyr og planters levesteder i det åbne land og i skovene. De seneste årtiers indsats for naturen viser heldigvis resultater, og for nogle naturtyper og arter er der positive tendenser at spore. Det er imidlertid over to tredjedele af naturtyperne omfattet af Habitatdirektivet, der har en stærkt ugunstig bevaringsstatus, *jf. figur 5.5*. Godt en fjerdedel af arterne omfattet af Habitatdirektivet har en stærkt ugunstig bevaringsstatus, *jf. figur 5.6*.

Anm.: Figur 5.5 og 5.6 indeholder hhv. en vurdering af bevaringsstatus for de 60 naturtyper og 82 arter som i Danmark er omfattet af Habitatdirektivets bilag (Bilag I+II+IV+V).

Kilde: Aarhus Universitet - DCE – Nationalt Center for Miljø og energi 2014. Bevaringsstatus for naturtyper og arter - Habitatdirektivets Artikel 17 rapportering. Videnskabelig rapport fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 98.

Der er derfor fortsat brug for en stor, samlet og målrettet indsats, der kan sikre levedygtige bestande af plante- og dyrearter og varierede og robuste naturområder.

Regeringen har lanceret en Naturplan Danmark, der er under udmøntning. *Naturplan Danmark - Vores fælles natur* fra oktober 2014 er en langsigtet, strategisk og samlet plan for, hvordan Danmark får en rigere og mere sammenhængende natur. Naturplan Danmark er samtidig Danmarks biodiversitetsstrategi, der følger op på FN's og EU's mål for biodiversitet i 2020. Regeringen vil arbejde for, at tilbagegangen i naturens mangfoldighed standses inden 2020. Initiativerne i Naturplan Danmark bidrager til at standse denne tilbagegang. Naturplan Danmark indeholder tre indsatsområder: (1) Mere plads og bedre sammenhæng i naturen, (2) styrket indsats for vilde dyr og planter og (3) bedre muligheder for fællesskab gennem naturoplevelser og friluftsliv. Centrale naturpolitiske tiltag i Naturplan Danmark er vedtaget ved lov d. 19. februar 2015. Der er taget initiativ til et nybrud i dansk natur- og miljøpolitik med lov om Den Danske Naturfond fra december 2014. Den Danske Naturfond vil bidrage til naturens mangfoldighed, beskyttelse af truede arter, renere vandmiljø og lavere udledning af drivhusgasser. Desuden skal fonden styrke den folkelige forankring og opbakning til naturgenopretning og naturbeskyttelse. Fondens startkapital er 875 mio. kr., hvoraf Villum Fonden bidrager med 250 mio. kr. og Aage V. Jensen Naturfond med 125 mio. Sigtet er, at Den Danske Naturfond inden 2016 skal råde over 1 mia. kr. til naturformål.

De kommende vand- og naturplaner udgør et centralt element i arbejdet for at forbedre tilstanden i vandmiljøet og bevare biodiversiteten i Danmark. Med naturplanerne gøres en aktiv indsats for at bevare og udvikle naturtyper og levesteder for dyr og planter på en måde, der lever op til EU's direktivkrav. Tilsvarende er det målsætningen, at vandmiljøet skal være i balance. Det betyder, at kravene i EU's vandrammedirektiv om, at alle fjorde, kystvande, søer og vandløb som udgangspunkt skal være i god økologisk tilstand, skal efterleves. De danske

havområder vil blive beskyttet med havstrategien fra 2012, der sikrer, at Danmark lever op til EU's havstrategidirektiv.

For at sikre et solidt fagligt grundlag for de kommende års vand- og naturindsatser er der igangsat et omfattende udredningsarbejde, hvor tilstanden i det danske vandmiljø, på naturarealer og i arternes levesteder kortlægges.

5.2 Økonomisk bæredygtighed

Økonomisk bæredygtighed indebærer en økonomisk politik, der understøtter vækst, høj beskæftigelse og lav ledighed inden for rammerne af en holdbar og troværdig finanspolitik. Regeringen har afstemt sin politik og de seks økonomiske målsætninger for en holdbar og troværdig finanspolitik herefter, *jf. boks 5.4*.

Boks 5.4

Målsætninger for økonomisk bæredygtighed

1. Finanspolitikken skal være holdbar.
2. Der skal mindst være balance på den strukturelle offentlige saldo i 2020.
3. Den strukturelle offentlige saldo må årligt højst udvise et underskud på ½ pct. af BNP på budgetteringstidspunktet.
4. Danmark skal opfylde konvergenskravene.
5. Reforme og initiativer skal løfte væksten i dansk økonomi med ekstra 40 mia. kr. frem mod 2020.
6. Der skal frigøres 12 mia. kr. til målrettet forbedring af den offentlige service gennem modernisering af den offentlige sektor.

I de senere år er de offentlige finanser konsolideret for at nedbringe underskuddet på den faktiske offentlige saldo og forbedre den strukturelle offentlige saldo i overensstemmelse med regeringens planer og EU's henstilling til Danmark.

Finanspolitikken føres inden for rammerne af budgetloven, der blandt andet indebærer, at det strukturelle underskud på de offentlige finanser ikke må overstige ½ pct. af BNP på budgetteringstidspunktet.

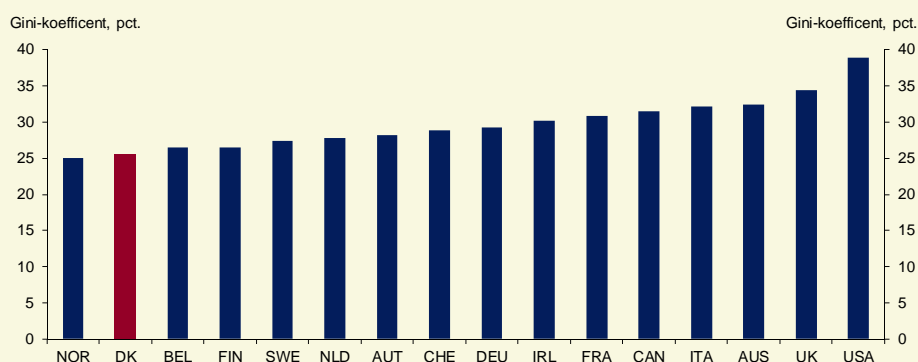
Med *Vækstplan DK* har regeringen fremlagt tre langsigtede reformspor med det sigte, at der samlet skabes 150.000 nye private arbejdspladser frem mod 2020 og grundlag for en gennemsnitlig økonomisk vækst på mindst 2 pct. årligt. Reformerne skal bidrage til at løfte væksten i dansk økonomi med ekstra 40 mia. kr. i 2020. Af de 40 mia. kr. skal 20 mia. kr. komme fra reformer, der forbedrer vilkårene for private virksomheder, og andre 20 mia. kr. skal komme fra reformer, som øger beskæftigelse og uddannelsesniveau. Hertil kommer reformer, der gennem modernisering af den offentlige sektor kan frigøre 12 mia. kr. til målrettede forbedringer af den offentlige service.

Der er detaljeret redegjort for finanspolitikken i afsnit 3.1 og *Danmarks Konvergensprogram 2015*.

5.3 Social bæredygtighed

Det danske samfund er kendetegnet ved et højt niveau for offentlig service, herunder fri og lige adgang til uddannelse og sundhed, og relativt gunstige indkomstoverførsler til familier, der ikke har mulighed for at forsørge sig selv. Det er blandt andet baggrunden for, at Danmark har små indkomstforskelle, og at den enkeltes udfoldelsesmuligheder i mindre grad end i mange andre lande er afhængige af forældres indkomst og sociale status, *jf. figur 5.7.*

Figur 5.7
Indkomstforskelle i udvalgte OECD-lande

Anm.: Fordeling af disponible indkomster. Jo mindre indkomstforskelle, jo lavere Gini-koefficient. Gini-koefficienten er opgjort per 2011. For BEL er den imidlertid opgjort per 2010, og for DK, CHE og AUS per 2012.

Kilde: OECD Statistics.

Gini-koefficienten, der omregner de samlede indkomstforskelle til ét enkelt tal, er i Danmark steget fra ca. 20 pct. i 1994 til 25½ pct. i 2012. En af hovedforklaringerne på stigende indkomstforskelle er udviklingen i kapitalindkomsterne, som blandt andet er påvirket af boligpriserne. Hvis man ser bort fra kapitalindkomsterne, har indkomstforskellene kun været svagt stigende igennem perioden.

Når Danmark i dag er kendetegnet ved små indkomstforskelle og små sociale skel, skyldes det blandt andet reformer, der har styrket dansk økonomi og øget beskæftigelsen samt styrket uddannelsesniveaet. Desuden er der en lang tradition for at tage hånd om socialt udsatte. Den danske flexicurity model har sammen med en velfungerende offentlig sektor ligeledes – ved at levere en række vigtige offentlige velfærdsydelser som børnepasning, uddannelse og syge- og ældrepleje – bidraget til et mere lige samfund.

Selv i velstillede lande med små indkomstforskelle vil der altid være personer med relativt lav indkomst og færre muligheder i forhold til resten af befolkningen. Som led i indsatsen for at skabe bedre vilkår for udsatte og sårbare offentliggjorde regeringen den 12. september 2013 en række sociale 2020-mål. De sociale 2020-mål omfatter mål for en styrkelse af udsatte børn og unges uddannelse, reduktion af kriminaliteten blandt udsatte børn og unge samt

større kontinuitet i anbringelser. For udsatte voksne omfatter de sociale 2020-mål målsætninger vedrørende hjemløshed, kvinder på krisecentre, stofmisbrugsbehandling og narkorelaterede dødsfald, *jf. boks 5.5*. Herudover har regeringen opstillet et mål om, at anvendelsen af tvang i psykiatrien skal nedbringes med 50 pct. frem mod 2020.

Boks 5.5

Målsætninger for social bæredygtighed – sociale 2020 mål mv.

1. Mindst 50 pct. af udsatte børn og unge har som 25-årige gennemført en ungdomsuddannelse
2. De udsatte børns faglige niveau i læsning og matematik skal forbedres.
3. Andelen af 15-17-årige udsatte unge, der begår kriminalitet og får en fældende strafferetlig afgørelse, skal falde med mindst 25 pct. Det svarer til en andel på 9 pct.
4. Andelen af anbringelser, der bryder sammen, skal falde med mindst 30 pct. Det svarer til, at andelen af sammenbrud højst må udgøre 4 pct.
5. Antallet af hjemløse i Danmark reduceres med mindst 25 pct. Det svarer til et niveau på højst 4.000 personer.
6. Andelen af borgere, der vender tilbage til et herberg eller et forsorgshjem inden for det første år efter udskrivning til egen bolig, må højst udgøre 20 pct.
7. Andelen af kvinder på kvindekrisecentre, der har behov for mere end ét ophold, reduceres med mindst 30 pct. Det svarer til en andel på højst 25 pct.
8. Andelen af borgere, som afslutter et behandlingsforløb for stofmisbrug som stoffri eller med reduktion i misbruget, øges til mindst 50 pct.
9. Antallet af narkorelaterede dødsfald skal frem mod 2020 reduceres og fastholdes på et niveau på højst 200 personer. Det svarer til en reduktion på mindst 30 pct.

Udsatte børn skal have lige muligheder

Udsatte børn og unge klarer sig i dag ikke nær så godt i skolen som andre børn. De får sjældnere en ungdomsuddannelse og begår oftere kriminalitet. Det har også betydning for trivslen i det daglige og muligheden for at blive selvforsørgende og få et velfungerende voksenliv. Folkeskolen har afgørende betydning for, at den negative sociale arv brydes, og derfor er et af de tre overordnede mål for folkeskolereformen, at folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater. Derfor fokuserer fire af regeringens sociale 2020 mål på udsatte børn og unge.

Unge, der på et tidspunkt i deres liv har været anbragt eller fået en forebyggende foranstaltning efter serviceloven, får i mindre grad end ikke-udsatte unge en *ungdomsuddannelse*. Derfor har regeringen sat et 2020-mål om, at 50 pct. af de udsatte børn skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2020. I 2013 var andelen knap 37 pct. Regeringen vil også de kommende år understøtte, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse og klarer sig bedre i folkeskolen, *jf. afsnit 3.2.2*.

Udsatte børn klarer sig desuden dårligere i de nationale tests i *læsning og matematik* end andre børn. Derfor har regeringen sammen med KL aftalt at sætte fokus på udsatte børns undervisning samt aftalt, at andelen af udsatte børn, der klarer sig dårligt i de nationale tests, skal reduceres år for år. Regeringen vil i 2015 opstille et konkret mål for udviklingen i det faglige niveau.

Regeringen vil desuden gøre en indsats for at få nedbragt *kriminaliteten* hos udsatte unge. I 2011 var andelen af udsatte unge, der fik en fældende strafferetlig afgørelse, knap 12 pct. mod 2 pct. blandt ikke-udsatte unge. I 2013 udgjorde andelen 9,5 pct. 2020-målet er, at nedbringe andelen til 9 pct. af de udsatte unge. I *Aftale om udmøntning af satspuljen* for 2014 indgår initiativer til styrkelse af kommunernes tidlige og målrettede indsats mod ungdomskriminalitet, herunder en ny indsats mod asocial adfærd samt en forlængelse af de kriminalpræventive indsatser mv.

I 2011 var andelen af *anbringelser*, der brød sammen, 5,4 pct. – enten fordi barnet eller den unge forlod anbringelsesstedet, eller fordi anbringelsesstedet gav op over for barnet eller den unge. I 2013 var dette tal ca. 4,7 pct. 2020-målet er, at nedbringe andelen til 4 pct. Sammenbrud i anbringelsen skaber endnu en voldsom ændring i barnets eller den unges liv, og dermed mindskes mulighederne for at lykkes med indsatsen, ligesom det har store menneskelige konsekvenser for den enkelte. Regeringen har derfor med flere initiativer haft fokus på at sikre udsatte børn en stabil barndom. Det gælder blandt andet *Tilsynsreformen* og en task force, der rådgiver kommunerne om sagsbehandlingen i sager om særlig støtte til udsatte børn og unge.

Bedre hjælp til udsatte voksne

Der gøres i dag et stort arbejde for at hjælpe mennesker, der har det svært og bevæger sig på kanten af samfundet. Det er blandt andet mennesker med misbrug og mennesker ramt af hjemløshed. Regeringen arbejder for at fremme den forebyggende indsats og sikre, at hjælp og støtte til den enkelte borger i højere grad betyder en forbedring i livsvilkårene og dermed hjælper den enkelte videre i livet. Regeringens sociale 2020-mål omfatter blandt andet derfor også mål for indsatsen til udsatte voksne.

Antallet af *hjemløse* har i de senere år været stigende på trods af gode erfaringer i *Hjemløsestrategien*. Stigningen udgøres ikke mindst af en markant stigning i antallet af unge hjemløse. I 2013 er antallet af hjemløse opgjort til 5.820 personer. Erfaringerne fra *Hjemløsestrategien* viser, at det kan lade sig gøre at hjælpe borgere ud af hjemløshed ved tidligt at etablere en permanent boligløsning (Housing First). Regeringen har iværksat flere initiativer for at reducere antallet af hjemløse. I aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2014 indgår initiativer vedrørende en målrettet indsats for at forebygge hjemløshed blandt unge, ligesom regeringen vil arbejde for at forankre de gode resultater fra Hjemløsestrategien i flere kommuner. I satspuljeaftalen for 2015 blev der endvidere afsat midler til afprøvning af midlertidige overgangsboliger til de mest udsatte unge hjemløse. Samtidig er der i *Aftale om finansloven for 2014* afsat en ramme på 20 mio. kr. årligt i 2014-17 til en indsats mod hjemløshed blandt unge.

Mange har svært ved at fastholde deres bolig og vender derfor *tilbage til forsorgshjem* inden for det første år. I 2013 vendte 30 pct. af dem, der blev udskrevet til egen bolig, tilbage til et forsorgshjem året efter. Regeringen vil sætte fokus på kommunernes mulighed for at give hjemløse og borgere på forsorgshjem en sammenhængende og rehabiliterende hjælp, der skaber grundlaget for en god overgang til et liv i egen bolig. På den baggrund er der i februar 2015 fremsat et lovforslag, der skal sikre et bedre samarbejde mellem kommune og boformer, så de hjemløse med ophold på et forsorgshjem kan få kontakt med kommunen tidligt. Lovforslaget indebærer, at alle boformer får pligt til at orientere kommunen senest tre hverdage efter indskrivning og udskrivning af en borger.

Effekten af den sociale *stofmisbrugsbehandling* er ikke god nok i dag. Af de personer, der i 2012 gennemførte et behandlingsforløb, blev 34 pct. enten stoffri eller fik reduceret deres stofmisbrug. Regeringen har fokus på stofmisbrugsområdet og blandt andet lanceret *Stofmisbrugspakken*, der skal løfte kvaliteten i den sociale stofmisbrugsbehandling blandt andet gennem øget brug af viden og afprøvning af metoder med dokumenteret effekt.

Mennesker med stofmisbrug har en væsentlig højere dødelighed end den øvrige befolkning. I 2011 var der 285 narko-relaterede dødsfald. Antallet har i de foregående år svinget mellem 240 og 285 dødsfald. Andre faktorer end kun behandling og skadesreduktion har betydning for antallet af narkorelaterede dødsfald. Det er derfor svært at opnå og fastholde et lavt niveau. I 2012 var antallet af *narkorelaterede dødsfald* 210 personer. Antallet er således faldende, og det er regeringens ambition at fastholde den udvikling. Regeringen har blandt andet skabt mulighed for at oprette og drive stofindtagelsesrum (såkaldte fixerum), iværksat forsøg med udlevering af naloxon til forebyggelse af overdosis samt udvidet ordningen om lægeordineret heroin.

En stor del af de kvinder, der tager ophold på *kvindekrisecentre* på grund af vold i hjemmet, vender senere i deres liv tilbage. I 2013 var andelen af kvinder på kvindekrisecentrene med tidligere ophold 35 pct. Dette tal er omgivet med usikkerhed, da en stor andel af kvinderne på kvindekrisecentre ikke ønsker at oplyse om tidligere ophold. Med satspuljeaftalen for 2012 blev der igangsat flere initiativer til bekæmpelse af vold i nære relationer. Med *Aftale om finansloven for 2014* er der endvidere afsat midler til en ny handlingsplan for vold i familien og nære relationer. Med satspuljeaftalen for 2015 er indgået aftale om blandt andet at udvide den rådgivning, som kommunerne skal tilbyde kvinder med børn på krisecenter, til også at omfatte kvinder uden børn samt styrke indsatsen ved at iværksætte rådgivningen tidligere.

Anvendelse af tvang i psykiatrien er et voldsomt indgreb i den enkelte patients frihed. Trods mange gode intentioner og erfaringer fra forsøgsprojekter har der i det seneste årti ikke været et varigt fald i anvendelsen af tvang i psykiatrien. Nedbringelse og forebyggelse af tvang kræver en bred og målrettet indsats, blandt andet i forhold til patientinddragelse, kompetenceudvikling, ledelsesfokus, kultur og fysiske rammer. Der er med *Aftale om finansloven for 2014* afsat 50 mio. kr. årligt fra 2014 til at indgå partnerskaber med regionerne til opnåelse af målsætningen om en halvering af tvang frem mod 2020. Samtidig er der afsat 100 mio. kr. til et anlægsløft i 2014, som skal understøtte nedbringelsen af tvang i psykiatrien. Endvidere er der med *Aftale om udmøntning af satspuljen for 2014* afsat i alt 74 mio. kr. i perioden 2014-17 til forsøg med bæltefri- og tvangsfri afdelinger i psykiatrien. Med satspuljeaftalen på psykiatriområdet for 2015-18 er der i alt afsat 2,2 mia. kr. Midlerne skal blandt andet anvendes til at sikre mere kapacitet af høj kvalitet, flere og bedre kompetencer hos medarbejdere i psykiatrien samt bedre fysiske faciliteter og rammer, hvilket tilsammen vil være medvirkende til at forebygge og nedbringe brugen af tvang i behandlingen.

6. Institutionelle spørgsmål og interessentinddragelse

Der er i Danmark en fast procedure for Folketingets inddragelse i den danske og europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden. Det sker som en prioriteret del af den danske EU-beslutningsprocedure, når Europa 2020-strategien og det Europæiske Semester er på dagsordenen i EU, i de enkelte rådsformationer og i Det Europæiske Råd.

Regeringen og Folketinget har aftalt en øget inddragelse af Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg i forhold til drøftelserne om det Europæiske Semester og det nationale reformprogram. Dette indebærer, at regeringen (i tillæg til de løbende drøftelser af den europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden) orienterer og drøfter de vigtigste spørgsmål med Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg. Alt i alt afholdes tre årlige fælles samråd i løbet af det Europæiske Semester.

Proceduren er følgende: I efteråret, efter offentliggørelsen af Kommissionens årlige vækstundersøgelse, orienterer regeringen Europaudvalget og Finansudvalget om indholdet af vækstundersøgelsen. I løbet af foråret orienterer regeringen på et fælles samråd de to folketingsudvalg om, hvordan regeringen forventer at afspejle de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer fra Det Europæiske Råd i marts i Danmarks nationale reformprogram og konvergensprogram.

Dertil orienterer regeringen - efter fremlæggelsen af Kommissionens landespecifikke anbefalinger - på et fælles samråd folketingsudvalgene om Kommissionens udkast til landespecifikke anbefalinger.

De tre samråd betegnes som "det nationale semester" og er i lyset af den tættere koordinati-on af den økonomiske politik i EU et eksempel på en styrket rolle for de nationale parlamen-ter i EU.

Kontaktudvalget for Europa 2020-strategien er omdrejningspunkt for den nationale forankring af Europa 2020-strategien og det europæiske semester i Danmark. Udvalget blev nedsat allerede i 2001 i forbindelse med vedtagelsen af Lissabon-strategien og består af ca. 30 regionale og lokale myndigheder samt en bred vifte af organisationer med interesse for den europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden. De regionale og lokale myndigheder er centrale i forhold til den nationale udmøntning af vækst- og beskæftigelsespolitikken.

Kontaktudvalget træder ikke i stedet for de forskellige EU-specialudvalg inden for rammerne af den danske EU-beslutningsprocedure, men fungerer som et parallelt hørings- og konsulta-tionsled på vækst- og beskæftigelsesområdet. Udvalget er et vigtigt forum for dialog mellem beslutningstagere og interesseorganisationerne om den europæiske vækst- og beskæftigel-

sesdagsorden og er central i forhold til at skabe konsensus om danske prioriteter på vækst- og beskæftigelsesområdet.

Udvalget mødes typisk fire gange om året, hvoraf to af møderne foregår på embedsmandsniveau og to på ministerniveau. I første halvår holdes kontaktudvalget informeret om forløbet af det europæiske semester, den aktuelle europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden samt udarbejdelsen af det nationale reformprogram. I andet halvår afholdes temadrøftelser med fokus på elementer af vækst- og beskæftigelsesdagsordenen, f.eks. blev der i november 2014 afholdt et møde ledet af udenrigsministeren med fokus på energi og vækst i forlængelse af Det Europæiske Råd i oktober 2014, hvor EU's klima- og energipakke blev vedtaget.

Udkastet til Danmarks nationale reformprogram 2015 blev sendt i høring i kontaktudvalget og drøftet på et møde i udvalget den 4. marts 2015 med efterfølgende mulighed for udvalget til at afgive skriftlige bemærkninger. Udvalgets bemærkninger er så vidt muligt søgt afspejlet og indarbejdet i det nationale reformprogram.

Boks 6.1

Regeringens orientering af Folketinget om det europæiske semester og det nationale reformprogram ("det nationale semester")

5. december 2014: Fælles samråd i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om Kommissionens Årlige Vækstundersøgelse 2014 og Kommissionens varslingsrapport 2014 under proceduren for makroøkonomiske ubalancer.

19. marts 2015: Fælles samråd i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om Danmarks nationale reformprogram samt konvergensprogram og de økonomiske-politiske retningslinjer fra Det Europæiske Råd.

Juni 2015: Fælles samråd i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om Kommissionens udkast til landespecifikke anbefalinger.

Det nationale reformprogram Danmark 2015

2014/2015 : 18

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen

Henvendelse om udgivelsen kan i øvrigt ske til

Økonomi- og Indenrigsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

E-mail: oim@oim.dk
Tlf. : 72 28 24 00

Elektronisk publikation

978-87-93214-56-9

Design af omslag

e-Types & e-Types Daily

Web

Publikationen kan hentes på
www.oim.dk